Державна
Наукова Бібліотека
ім. Короленко. Харків

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

55 (6031) | 9 сакавіка 1938 г., серада | ЦАНА 10 КАП.

ГАНДЛЯРЫ КРОЎЮ

Фашысцкія разведкі пралічыліся. карты, крапленыя карты падпальыкаў вайны, раскрыты. Іх козыры ы. Подлыя агенты фашысцкіх агрэраў, іх верныя крывавыя псы — ымаюць адказ перад совецкім судом.

У ходзе судовага следства няўхільна зблытваецца брудны клубок страшэнх правакацый, шпіянажа, дыверсій, одніцтва і забойстваў. Дзяржаўнае інавачванне вострым скальпелем але д'явальскія планы нямецкіх, онскіх і польскіх разведак, генеральх штабаў і іх гнюснай, праклятай ентуры.

Ваенны напад інтэрвентаў на СССР, счляненне вялікай краіны Советаў рыў ад яе нацыянальных рэспублік, кабаленне народаў Совецкага Саюза, ржэнне совецкай улады і аднаўлен капіталістычнага ладу — такія эмерна подлыя мэты ставілі перад бой трацкісцка-бухарынскія бандыты. еля гэтага яны прадаваліся фашысц разведкам, гандлявалі радзімай, дпальвалі, руйнавалі заводы, знішча жывёлу, пускалі пад адкос пояезды, слі смерць і разбурэнне. Для гэтага ы абкрадвалі совецкую дзяржаву, цкоўвалі на яе ўсе цёмныя сілы стага свету; ядам забойцы, куляй тэрыста, нажом ката, усякімі зладзеймі спосабамі расчышчалі шлях для эмій замежных інтэрвентаў.

Кожны крок фашысцкіх бандытаў ў накіраван супроць самых кроўных гарэсаў народа, быў прадыктован злёнай злабой і дзікай нянавісцю да гацоўных мас, пабудаваўшых новую, сацыялістычную грамадскасць.

Няма на свеце такой кары, якая магб адпавядаць страшэннаму цяжару і злачынстваў перад народам, перад айнай. Няма такой кары, якой не засжылі-б агідныя, закаранелыя банды з «права-трацкісцкага блока».

З канца ў канец нашай неабсяжнай аіны разлілася магутная хваля нарднага гневу і абурэння. Набліжаецца гозны час расплаты. Совецкі народ анадушны ў сваім законным патрабанні: знішчыць крывавую банду шпіаў, здраднікаў і забойцаў. З канца ў нец сацыялістычнай дзяржавы разносца магутны воклін: «Смерць фацысцкім гадам! Няма ім месца на аслівай совецкай зямлі!».

Перад судом стаяць фашысцкія вылюдкі розных масцей, адценняў і ранаў. Тут і старыя правакатары, шпікі рскай ахранкі, знайшоўшыя сабе ытулак у смярдзючай клаацы «права-трацкісцкага блока», тут і даўнейшыя паплечнікі і збраяносцы обер-шпіёна заядлага ворага народа Троцкага, оныя халопы і найміты замежных зведак, тут і нацыянал-фашысцкія шпіёны, стаўшыя саюзнікамі праватацкісцкіх зладзеяў, тут і правыя «лідэры» — важакі зграі шалёных сабак. Усіх іх аб'яднала агульная нянавісць да сацыялізма, да вялікага сокага народа і яго правадыроў, ульная служба фашысцкім агрэсам. Усе яны — небяспечныя, ядавітыя дзюкі, даўно страціўшыя ўсякае лавечае аблічча. Совецкая разведка існула іх у ежовых рукавіцах, схапіі жалезнай рукой за горла. І вось ы сядзяць на лаве падсудных, звіюцца, як гадзюкі, пад перакрыжным нём допыту, каюцца і хлусяць, хлуць і каюцца.

Агенты царскай, фашысцкіх, імперыялістычных разведак, гандляры оўю народнай, яшчэ нядаўна яны дштурхвалі, нацкоўвалі, малілі, на ленах упрошвалі сваіх гаспадароў: хутчэй, хутчэй, хутчэй!.. Прыдзіце. памажыце нам, палівайце агнём гарт і кулямётаў совецкую зямлю, а вам за гэта аддзякуем... Нічога не шкадуем».

Яны оптам і ўраздроб прадавалі аіну: Совецкую Беларусь — палям, Украіну — немцам, Узбекістан — гліччанам, Прымор'е — японцам. Пра-трацкісцкая нечысць рыхтавалася крыць фронт ворагам, яна тачыла ж, каб у патрэбны момант ударыць спіну нашай любімай Чырвонай Аре, праз горы трупаў і мора крыві абрацца да ўлады.

І якое шчасце, якое вялікае шчасце, што гэтая раз'юшаная банда абясшкоджана, што яе чакае суровы, бязлітасны прыгавор народа! Яны, агідныя здраднікі, хацелі ператварыць свабодны совецкі народ у рабоў капіталізма, адзець на шыю яго ярмо гнёту і эксплаатацыі. Не выйшла! Вырадкі чалавецтва будуць бязлітасна расціснуты, як мізэрныя гніды.

На працягу двух пасяджэнняў суд дапытваў бандыцкага атамана Бухарына. Гэты падлюга ўвесь час вядзе сябе, як блудлівы сабака. Апрануўшыся ў беласнежную тогу «правадыра», Бухарын імкнецца адмежавацца ад сваіх прыяцеляў і саўдзельнікаў. Яны — шпіёны, правакатары, шкоднікі, дыверсанты; ён, перш за ўсё, — «тэарэтык», ён — «ідэйны вораг». Ён даваў «агульныя ўстаноўкі», ён займаўся толькі «праблематыкай агульнага кіраўніцтва і ідэалагічным бокам» і ніякага дачынення да майстраў крывавых спраў не мае. Ён — подлы забойца і фашысцкі халоп, бачыце, пакрыўджаны, што яго падазраваюць у шпіянажы, у службе разведкам. Арганізатар страшэнных злачынстваў выступае з нахабнымі прэтэнзіямі, імкнецца паказаць сябе толькі «тэарэтыкам рэстаўрацыі», своеасаблівым «акадэмікам ад фашызма». За густым туманам «вучоных» фраз і славесных выкрутаў ён прабуе ўтаіць канкрэтную сутнасць сваіх злачынстваў. Нікчэмныя патугі! Дзяржаўны абвінаваўца тав. Вышынскі настойліва агаляе сапраўдны твар бандыта Бухарына, паказвае звярыны аскал мацёрага ваўка.

Прыпёрты да сцяны, разгублены, гэты каварны бандыт прымушан сазнацца ў сваіх кашмарных злачынствах.

Гэта ён, Бухарын, пасылае свайго падручнага Слепкова на Паўночны Каўказ для арганізацыі паўстання казацтва, даручае яму звязацца з белаказацкімі арганізацыямі за рубяжом, камандзіруе для тае-ж мэты агідніка Якавенка ў Сібір.

З благаславення «тэарэтыка» Бухарына, шпіён Карахан вядзе здрадніцкія перагаворы з нямецкімі фашыстамі. Гэты-ж галаварэз — Бухарын праз беларускіх нацыянал-фашыстаў звязваецца з польскай разведкай. Бухарын, разам з Рыкавым, кіруе шпіёнскай, дыверсійнай работай здраднікаў Шаранговіча, Чарвякова, Галадзеда, праводзіць у жыццё дырэктывы польскай разведкі па падрыву абароннай магутнасці БССР. Сувязь правых бандытаў і іх нацыянал-фашысцкіх саюзнікаў з польскай разведкай даходзіць да таго, што яны ўзгадняюць з польскімі фашыстамі назначэнні на кіруючыя пасты ў БССР. За дапамогу бандыцкаму «блоку» Бухарын і яго паплечнікі абяцалі аддаць Совецкую Беларусь на разарванне польскім фашыстам.

І вось Бухарын, гэты страшэнны душагуб, імкнецца прыкінуцца на судзе «нявінным ягнём», «Іванам, не помнячым родства». Але гэты намер выкрыт.

Неабвержныя, няўмольныя факты даказваюць, што яшчэ 20 год назад, на зары совецкай дзяржаўнасці, Бухарын быў натхніцелем подлай змовы супроць маладой совецкай улады, падбухторшчыкам замаху на жыццё таварышоў Леніна, Сталіна і Свярдлова, што ён загадзя ведаў аб мяцежы «левых» эсэраў, ведаў і благаславіў яго. Паказанні сведак выкрываюць гэтага гнюснага іезуіта і мацёрага змоўшчыка.

Судовае следства поўнасцю паказала, што Бухарын — заядлы вораг народа, небяспечны, люты звер у мантыі «акадэміка», шпіён, здраднік і забойца.

Суд прадаўжаецца. І кожны дзень прыносіць штораз новыя выкрыцці, новыя доказы страшэннай змовы.

Працэс «права-трацкісцкага блока» паказаў, якую вялікую небяспеку для чалавецтва ўяўляе сабою гэта зграя шалёных фашысцкіх псоў.

У інтарэсах міру, у інтарэсах усіх шчаслівых народаў СССР, у інтарэсах усяго перадавога чалавецтва, жалезная рука дыктатуры рабочага класа змяце з твару зямлі гэту агідную поскудзь.

ПАСЯДЖЭННЕ, ПРЫСВЕЧАНАЕ МІЖНАРОДНАМУ КОМУНІСТЫЧНАМУ ЖАНОЧАМУ ДНЮ

У вялікай зале пасяджэнняў Дома рада, у Менску, учора адбылося ўрастае пасяджэнне, прысвечанае Міжроднаму комуністычнаму жаночаму ю. Упрыгожаную залу запоўнілі парйныя, совецкія, прафсаюзныя і комсальскія актыў, стаханаўкі прадпрыемваў, жанчыны—пілоты, урачы, наўніцы, інжынеры і т. д.

Пад гарачыя авацыі ў ганаровы прэдыум аднадушна былі выбраны члеы Палітбюро ЦК ВКП(б) на чале з обімым правадыром народаў таварыам Сталіным, а таксама тт. Крупская, зімітраў, Тэльман, Хозе Дыяс і Дарэс Ібарруры.

Пасля даклада аб Міжнародным коуністычным жаночым дні адна за ругой на трыбуну падымаліся прадаўнікі шчаслівых жанчын совецкай аіны, якія расказвалі аб поўнакроўым і яркім жыцці совецкіх жанчын. ыступілі тт. Барсукова — стаханаўа-фрэзероўшчыца завода імя Кірава, Рэйзіна — інжынер завода імя Варашылава, Богач — урач паліклінікі, Лабзо — інструктар-лётчык аэраклуба, Бадылевіч — калгасніца Заслаўскага раёна, Голуб — жонка камандзіра пагранічнай аховы і інш.

Усе яны гаварылі аб сваім шчасці жыць і працаваць у краіне Сталінскай Канстытуцыі, дзе жанчыне прадастаўлены ўсе правы.

У кожным выступленні гучэла нянавісць да агідных ворагаў народа, подлых наймітаў замежных разведак,— да бандытаў з «права-трацкісцкага блока». Усе выступаўшыя патрабавалі сцерці з твару зямлі гэтых подлых здраднікаў радзімы.

З велізарным натхненнем, пад доўга незмаўкаючыя авацыі паслана прывітанне вялікаму правадыру народаў таварышу Сталіну.

У заключэнне быў дадзен вялікі канцэрт мастацкай самадзейнасці.

ШПІЁНАМ, ЗДРАДНІКАМ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РАДЗІМЫ НЯМА МЕСЦА НА СВЯШЧЭННАЙ СОВЕЦКАЙ ЗЯМЛІ!

БССР—НЕАДЛУЧНАЯ ЧАСТКА ВЯЛІКАГА САЮЗА

Мы падрабязна азнаёміліся з паказаннем злейшага ворага народа махровага польскага шпіёна Шаранговіча. Нам яшчэ ясней стала мэта гэтага вырадка, які імкнуўся прадаць Совецкую Беларусь польскім панам. Нацыянал-фашысты шпіёны Шаранговіч, Галадзед і Чарвякоў не спыняліся ні перад якімі страшэннымі злачынствамі. Шпіянаж, дыверсія, знішчэнне соцыялістычнай жывёлагадоўлі і конегадоўлі, шкодніцтва ў галіне прамысловасці, навукі і культуры—усё гэта рабілася для таго, каб у канчатковым выніку ператварыць нашу Совецкую Беларусь у калонію фашысцкай Польшчы і беларускі народ аддаць у кабалу польскім панам, капіталістам і памешчыкам.

Сваімі злачыннымі і варварскімі дзеяннямі нацыянал-фашысцкія шпіёны і дыверсанты не абышлі і наш Віцебск —адзін з буйнейшых прамысловых цэнтраў БССР. У медзаінстытуце, ветэрынарнай станцыі, біяфабрыцы і іншых аб'ектах, маючых непасрэдныя адносіны да развіцця і ўмацавання соцыялістычнай жывёлагадоўлі, польскія шпіёны насаджвалі сваіх агентаў, якія распаўсюджвалі эпізаатыі сярод жывёлы, атручвалі буйную рагатую жывёлу, маладняк, свіней, варварска знішчалі коней.

Нацыянал-фашысцкія бандыты мелі сваіх агентаў і на нашым заводзе. Свае злачынныя дзеянні яны накіроўвалі на зрыў промфінплана, важнейшых урадавых заданняў. Але асабліва наш завод, як і ўся віцебская прамысловасць, папярпеў ад шкодніцтва, якое праводзілі нацыянал-фашысты ў галіне энергетыкі, аб чым у сваіх паказаннях гаварыў польскі шпіён Шаранговіч. Дастаткова ўказаць, што за 1936-37 годы з-за злачыннага зрыву ў падачы электраэнергіі адзін толькі наш завод меў 47.500 чалавекагадзін прастою.

Расстраляць гадаў, знішчыць з твару зямлі ўсіх гэтых прэзрэнных, гнюсных здраднікаў нашай любімай радзімы — такое справядлівае патрабаванне ўсяго совецкага народа. І мы таксама далучаем наш голас старых рабочых.

Увесь калектыў нашага завода, які носіць слаўнае імя незабыўнага Сергея Міронавіча Кірава, забітага чорнай крывавай рукой Троцкага, Бухарына, Рыкава, як і ўвесь наш свабодны беларускі народ, заўсёды быў, ёсць і будзе бязмежна аддан нашай партыі Леніна—Сталіна і яе геніяльнаму правадыру таварышу Сталіну. Ніколі і нікому не адарваць Совецкую Беларусь ад вялікага Совецкага Саюза! Совецкая Беларусь была, ёсць і назаўсёды астанецца неадлучнай часткай усяго Совецкага Саюза. Польскім панам не ўбачыць Совецкай Беларусі, як сваіх вушэй!

Мы даем свае слова партыі, ураду, краіне, вялікаму Сталіну, што і надалей будзем мацаваць адзінства совецкага народа, яшчэ вышэй узнімем сваю рэвалюцыйную пільнасць, ператворым наш завод у непрыступную крэпасць абароны.

Няхай жыве сталінскі Цэнтральны Камітэт!

Няхай жыве наш вялікі правадыр таварыш Сталін!

Старыя рабочыя віцебскага станкабудаўнічага завода імя Кірава:

Угорцын, Піпкоў, Пальман, Газарх, Плікш, Ефімаў, Лін, Сандлер, Зельдзін, Рысін, Брумін, Цырлін, Брыкман, Гутман, Жэлезняк, Арлоўскі, Левін, Свярдлоў, Ныркін, Багданаў, Лукнер, Хадатовіч, Вараб'ёў, Ольдэрман.

Рабочыя першага цэха менскага скураводу «Большэвік» у часе абедзенага перапынку чытаюць матэрыялы аб працэсе антысовецкага «права-трацкісцкага блока». Фото С. Грыля.

СМЕРЦЬ ДУШЫЦЕЛЯМ КАЛГАСНАГА СЯЛЯНСТВА!

(Рэзалюцыя мітынга калгаснікаў калгаса «Авангард», Бельскага сельсовета, Полацкага раёна)

З пачуццём бязмежнай нянавісці мы чыталі паказанні мацёрага шпіёна, агента польскай разведкі, кіраўніка нацыянал-фашысцкай банды ў БССР ворага народа Шаранговіча. Гэты прадаўшыся іуда па ўказанню польскага генеральнага штаба і права-трацкісцкага цэнтра рабіў усё, што мог, каб прыняволіць і задушыць беларускі народ. [illegible]

Прэзрэнная банда змоўшчыкаў хацела адарваць Совецкую Беларусь ад вялікага свабоднага Совецкага Саюза, кінуўшы яе пад ярмо польскага фашызма. Але ніколі гэтаму не быць. Нікому і ніколі не ўдасца парушыць брацкую дружбу народаў нашай вялікай шматнацыянальнай краіны. Совецкая Беларусь была, ёсць і будзе ад'емнай часткай Саюза Совецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Смерць здраднікам радзімы! Смерць подлым выраднам, шалёным псам фашызма! Мы аднадушна далучаемся да патрабавання ўсяго совецкага народа [illegible] праклятых гадаў.

Мы абяцаем большэвіцкай партыі, совецкаму ураду і вялікаму Сталіну [illegible] ураджаю. [illegible] ні адна [illegible] на [illegible] партыі [illegible] дарагога [illegible] правадыра таварыша Сталіна.

Няхай жыве слаўная партыя Леніна—Сталіна і вялікі правадыр таварыш Сталін!

Якуб Колас

АЧЫСЦІЦЬ РАДЗІМУ АД ГНОЙНАЙ ЗАРАЗЫ

Легенда народа стварыла Іуду,
Як вобраз агіднае твары,
Як гнусную постаць прадажнага бруду,
Як сімвал апошняй пачвары.
Сягоння паблекла фігура Іуды
Прад бандай з трацкісцкага блока:
Такіх ліхадзеяў, такое паскуды
Яшчэ і не бачыла вока.
Іуда чысцейшы ад іх у стократы:
Павесіўся сам на асіне.
Вы-ж, смродныя трупы, а вы, зброд праклятыя,
Вы чым заплацілі айчыне?
Народ вас пытае, давайце адказы,
Яго-ж адказ толькі адзін:
Ачысціць радзіму ад гнойнай заразы,
І ўбіць ёй асінавы клін!

6-III-1938 г.

ВЯЛІК ГНЕЎ НАРОДНЫ

Працоўныя Совецкай Беларусі, як і ўвесь наш вялікі совецкі народ, шлюць праклянце выраднам рода чалавечага. Дзесяткі і сотні рэзалюцый паступаюць у рэдакцыю, прымаемых на сходах, мітынгах рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў, калгаснікаў, служачых, чырвонаармейцаў, вучняў вышэйшых навучальных устаноў і школ. Усе яны прасякнуты адной думкай — сцерці з твару зямлі гэтае смярдзючае гняздо, ачысціць паветра ад іх трупнага смроду.

«...Гэтыя подлыя фашысцкія найміты, — пішуць у сваёй рэзалюцыі рабочыя, інжынеры і служачыя паравознага дэпо станцыі Орша, — хацелі аддаць рабочых, сялян і нашу працоўную інтэлігенцыю на разарванне фашысцкім бандытам, яны хацелі ператварыць нашу квітнеючую радзіму ў калонію япона-нямецкага і польскага фашызма...»

Накіроўваючы свае ўдары супроць дружбы совецкіх народаў, трацкісцка-бухарынская мразь хацела тым самым падарваць брацкі саюз народаў нашай радзімы, які асноўван і сцэментаван сталінскім законам, хартыяй вольнасцей—Канстытуцыяй.

«...Нашай кроўю здабытыя заваяванні ў нас не адняць нікому і ніколі. Мы ўсе, як адзін, станем грудзьмі на абарону радзімы і ў выпадку нападу на нас, вораг, адкуль-бы ён ні прышоў, будзе разбіт, бо народы краіны соцыялізма непераможны», — піша ў сваёй рэзалюцыі калектыў рабочых менскай скарняжнай фабрыкі «Першага мая».

Як ніколі народы Совецкага Саюза яшчэ шчыльней згуртаваліся вакол партыі Леніна—Сталіна, вакол вялікага правадыра, настаўніка, бацькі, роднага і любімага дарагога Сталіна.

Выказваючы думку ўсяго працоўнага народа Совецкай Беларусі, хатнія гаспадыні былога 16 выбарчага ўчастка г. Менска пішуць:

«Мы яшчэ лепш, яшчэ больш будзем умацоўваць сталінскі блок партыйных і непартыйных большэвікоў. Мы яшчэ вышэй падымем нашу рэволюцыйную пільнасць, яшчэ цясней згуртуемся вакол ленінска-сталінскай партыі, вакол дарагога бацькі, настаўніка і друга таварыша Сталіна».

***

Рэзалюцыі, патрабуючыя расстрэлу, сцерці з твару зямлі подлую шайку шпіёнаў, бандытаў Бухарына, Рыкава, Ягоду, Шаранговіча і іншай сволачы, атрыманы рэдакцыяй ад наступных арганізацый: ад калектыва работнікаў Наркамлеса, ад прыгараднага калгаса імя Молатава, Менскага раёна, ад рабочых і служачых менскага завода «Ударнік», ад Цэнтральных курсаў Ленпартгарадка, ад школы культасветработнікаў, Мясакамбіната, завода «Беларусь», ад супрацоўнікаў санстанцыі, зубалячэбніцы і ЦК Чырвонага Крыжа, пісьмо стаханаўкі «Дняпроўскай мануфактуры» Нейдлінай, ад першай чыгуначнай гомельскай больніцы, ад курсантаў ваеннага вучылішча, ад калгаснікаў і рабочых Быхаўскага, Дрысенскага, Клічаўскага, Дубровенскага, Хойніцкага, Сенненскага, Капаткевіцкага, Чашніцкага, Суражскага, Круглянскага, Лагойскага, Смалявіцкага, Слуцкага, Кіраўскага, Бялыніцкага, Грэскага, Чавускага і інш. раёнаў. Ад настаўнікаў: 47, 49, 42 2 сталінскіх школ, ад супрацоўнікаў Дзяржвыдавецтва, Наркамфіна, Белдзяржснаба, Электрапрома, ад студэнтаў і выкладчыкаў ВКСГШБ, ад супрацоўнікаў Дзяржархіва і ад шмат іншых.

УРУЧЭННЕ ОРДЭНАЎ САЮЗА ССР

7 сакавіка Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР тав. М. І. Калінін, у прысутнасці членаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета, уручыў ордэны групе каманднага і палітычнага складу Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, Ваенна-Марскога Флота і інш.

Да тав. М. І. Калініна падыходзіць дэлегацыя марскіх сіл чырвонасцяжнага Балтыйскага флота, узнагароджанага Ордэнам Чырвонага Сцяга. Тав. М. І. Калінін уручае ёй ордэн.

Глыбокую ўдзячнасць за высокую ўзнагароду ад імя асабовага складу Балтыйскага флота выразіў ураду часова выконваючы абавязкі камандуючага чырвонасцяжным Балтыйскім флотам флагман 2-га ранга тав. Г. І. Леўчэнка.

Пад гарачыя апладысменты прысутных Ордэн Леніна атрымлівае народны камісар Ваенна-Марскога Флота армейскі камісар 1-га ранга П. А. Смірноў. Ордэны Леніна атрымліваюць таксама флагман флота 2-га ранга П. І. Смірноў-Светлоўскі, флагман флота 2-га ранга Л. М. Галер, флагман 1-га ранга І. С. Ісакаў і інш.

Затым ордэны атрымліваюць камандзіры, палітработнікі, начальнікі і чырвонаармейцы, узнагароджаныя ў сувязі з дваццатай гадавінай Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота.

На гэтым-жа пасяджэнні былі ўручаны Ордэны Леніна Героям Совецкага Саюза палкоўніку А. К. Сераву і малодшаму камандзіру В. А. Новікаву, інжынеру Шыц; ордэн Чырвонай Звязды — чырвонаармейцу М. П. Трыбушэнка — за доблесць і геройства, праяўленыя ім пры абароне дзяржаўных граніц Саюза ССР.

Віншуючы ўсіх таварышаў з атрыманнем высокай узнагароды, тав. М. І. Калінін асабліва падкрэсліў задачы, якія стаяць перад работнікамі Ваенна-Марскога Флота.

Выступіўшы затым народны камісар Ваенна-Марскога Флота тав. П. А. Смірноў сказаў:

— Партыя і ўрад аказалі маракам Совецкага Саюза найвялікшае давер'е, даручыўшы ім абарону совецкай краіны і паставіўшы перад імі задачу стварэння магутнага флота. Гэта цяжкая, але зусім вырашымая задача. Мы маем выдатныя сілы. У нас выдатныя чырвонафлотцы, маса адукаваных і тэхнічна падрыхтаваных камандзіраў. Наша прамысловасць будуе буйныя караблі.

Мы дзякуем за давер'е і абяцаем, — пад бурныя апладысменты заяўляе тав. Смірноў, — што ўсю энергію, усе сілы, а калі патрэбна будзе, і жыццё аддадзім за справу Леніна—Сталіна.

У зале доўга грымяць авацыі і воклічы «ура» ў гонар Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, Ваенна-Марскога Флота, у гонар натхніцеля і арганізатара ўсіх нашых перамог таварыша Сталіна.

БРЫГАДЫ Ў ДАПАМОГУ МТС

Буйнейшыя прадпрыемствы Менска — заводы імя Кірава, імя Варашылава і інш. — накіравалі ў МТС 5 брыгад для дапамогі ў рамонце трактараў і сельскагаспадарчых машын да веснавой сяўбы. У брыгаду ўваходзяць рабочыя — токары, слесары, мантажнікі. Адна з іх выехала ў Дзяржынскую МТС.

НАРАДА АКТЫВА НАРКАМЗЕМА БССР

7 сакавіка ў Менску адкрылася нарада актыва Наркамзема БССР, у якой прымае ўдзел 227 чалавек — загадчыкі райза, дырэктары МТС, аграномы, заатэхнікі, ветэрынарныя ўрачы, старшыні калгасаў.

Нарада абмяркоўвае вынікі работы Усесаюзнай нарады зямельных работнікаў і задачы сельскай гаспадаркі БССР на гэты год. Даклад па гэтаму пытанню зрабіў нам. наркома земляробства БССР тав. Бяляеў.

Дакладчык указаў, што апарат Наркамзема не перабудаваў свaёй работы ў адпаведнасці з задачамі па ліквідацыі шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы. Наркамзем усё яшчэ дрэнна кіруе работай МТС і раённых зямельных аддзелаў. МТС рэспублікі план трактарных работ у мінулым годзе выканалі толькі на 80 проц. Многія МТС, як Талачынская, не выканаўшы план работ, перавыдаткавалі многа гаручага. МТС перавыдаткавалі больш 8 млн. рублёў дзяржаўных сродкаў. Сабекошт трактарных работ усё яшчэ высокі. Часта самі МТС парушаюць аграправілы, не вядуць належнай барацьбы за высокі ўраджай у калгасах.

Аб слабай рабоце зямельных органаў сведчаць і даныя аб ходзе падрыхтоўкі да веснавой сяўбы па рэспубліцы. План рамонту трактараў выканан толькі на 82,5 проц. Зрываецца міжкалгасны абмен насення. Асабліва дрэнна гэта работа праходзіць у Сіроцінскім, Мехаўскім і Жыткавіцкім раёнах. Марудна вывозіцца ўгнаенне і гаручае.

Устаноўлены саюзным урадам новы парадак фінансавання МТС, укамплектаванне зямельных аддзелаў і МТС новымі большэвіцкімі кадрамі ствараюць усе ўмовы для карэннага палепшання іх работы, для новых большэвіцкіх перамог соцыялістычнай сельскай гаспадаркі рэспублікі.

Па дакладу тав. Бяляева разгарнуліся спрэчкі.

***

На нарадзе актыва Наркамзема БССР у спрэчках па дакладу тав. Бяляева выступіла 24 чалавекі — загадчыкі райземаддзелаў, дырэктары машынна-трактарных станцый, работнікі Наркамзема. Яны рэзка крытыкавалі сістэму кіраўніцтва і работы Наркамзема БССР.

На нарадзе шырока абмяркоўвалася дзейнасць МТС, асабліва ў справе правільнага скарыстання машынна-трактарнага парка, наладжання ўзаемаадносін з калгасамі, фінансавай дзейнасці МТС і інш.

Перад закрыццём нарады выступіў старшыня СНК БССР тав. Кавалёў. Радам фактаў недапушчальнай цяганіны, блытаніны і неарганізаванасці тав. Кавалёў ілюстраваў дрэнную работу Наркамзема БССР. Ён падкрэсліў, што бліжэйшай задачай Наркамзема з'яўляецца карэнная перабудова яго работы, наладжанне апаратўнага кіраўніцтва і арганізацыя кантролю выканання.

Вечарам 8 сакавіка нарада кончыла сваю работу. (БЕЛТА).

ХРОНІКА

У выніку меўшых месца перагавораў паміж урадамі СССР і Ірана дасягнута пагадненне аб закрыцці з 1 красавіка г. г. усіх консульстваў Ірана ў СССР, апрача консульства ў Баку, роўна як усіх консульстваў СССР у Іране, апрача консульстваў у Пехлеві.

Адначасова дасягнута пагадненне паміж урадамі СССР, Латвіі і Швецыі аб закрыцці ў бліжэйшы час латвійскага і шведскага консульстваў у Ленінградзе. (БЕЛТА).

ПАРТЫЙНЫ СХОД—ШКОЛА БОЛЬШЭВІЦКАГА ВЫХАВАННЯ

28 лютага гг. на магілеўскай шоўкавай фабрыцы імя В. В. Куйбышава адбыўся партыйны сход, на якім абмяркоўвалася пытанне аб падрыхтоўцы і правядзенні партыйнага дня.

Выступаўшыя комуністы адзначалі, што партыйная арганізацыя не выконвае неаднаразовых указанняў таварыша Сталіна аб падняцці ідэйна-палітычнага ўзроўню комуністаў і рашэнняў ЦК ВКП(б) аб ператварэнні партыйных сходаў у сапраўдную школу выхавання членаў, кандыдатаў партыі ў духу марксізма-ленінізма.

Партыйны камітэт шаўковай фабрыкі забыў указанні сакратара ЦК ВКП(б) тав. Кагановіча аб тым, што «Член партыі абучаецца і павінен абучацца на партыйным сходзе не менш, калі не больш, чым у партыйнай школе».

Друкуючы сёння матэрыялы аб партыйным сходзе на шаўковай фабрыцы павінны паслужыць штуршком і для іншых партыйных арганізацый у справе забеспячэння правядзення партыйных сходаў на высокім ідэйным узроўні, у справе да[illegible]тыі па гэтаму важнейшаму пытанню ўнутрыпартыйнага жыцця.

СУР'ЁЗНА РЫХТАВАЦЬ ПАРТЫЙНЫ ДЗЕНЬ

Прамова члена партыі тав. Е. Д. ХАМЕЛЯНСКАГА

Кожны комуніст памятае рашэнне пленума Ленінградскага гаркома партыі аб правядзенні партыйных дзён, аб ператварэнні іх у сапраўдныя школы большэвіцкага выхавання. І трэба з усёй рашучасцю сказаць, што гэтыя рашэнні ў нашай партыйнай арганізацыі забыты і не ператвораны ў жыццё.

Я хачу спыніцца на адным вельмі важным пытанні. Справа ідзе аб падрыхтоўцы партыйнага дня, аб чым не раз гаварыў у сваіх выступленнях сакратар ЦК ВКП(б) тав. Л. М. Кагановіч. Гэтыя ўказанні партарганізацыяй таксама выконваюцца вельмі дрэнна.

Вось прыклад. Як правіла, вывешваецца аб'ява, што такога-та числа адбудзецца партыйны сход. Парторгі паведамляюць толькі некаторым комуністаў аб пытаннях, якія будуць абмяркоўвацца на партыйным дні. Такім чынам, многа членаў і кандыдатаў партыі, спачуваючых (калі справа ідзе аб адкрытым партыйным сходзе) не ведаюць аб парадку дня. Гэта не садзейнічае росту комуністаў, іх палітычнай актывізацыі.

Нельга абыйсці як быццам і такога «дробязнага пытання», як месца для аб'явы. Месца для яе выбралі сярод мноства іншых аб'яў і афіш, якія месяцамі вісяць на сценах. Не заўсёды комуністы здагадваюцца знайсці такое паведамленне ў гурбах іншых папер. Гэта, таварышы, сур'ёзны недахоп у падрыхтоўцы да партыйнага дня.

На агульнафабрычных партыйных сходах абмяркоўваліся важнейшыя пытанні: аб ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, аб становішчы партыйнай вучобы, аб палітычнай агітацыі ў перыяд выбараў у Вярхоўны Совет СССР. Комуністы выступалі, уносілі свае прапановы, як лепш наладзіць работу. Па ўсіх пытаннях прыняты адпаведныя рашэнні. Аднак, партком не інфармуе партарганізацыю, як выконваюцца прынятыя пастановы. Трэба сур'ёзна падумаць аб праверцы выканання кожнага рашэння партыйнага схода, кожнага даручэння комуніста. Гэта яшчэ больш узніме партыйны дзень на прынцыповую большэвіцкую вышыню.

РЭЗЕРВ ДЛЯ РОСТУ ПАРТЫІ

Прамова спачуваючага тав. НАГЛОЎСКАГА

Партыйны сход з'яўляецца школай палітычнага выхавання, асабліва для нас, спачуваючых. Мы абавязаны падрыхтаваць сябе палітычна, каб заслугоўваць права быць у радах большэвіцкай партыі, насіць ганаровае званне члена вялікай партыі Леніна—Сталіна.

Спачуваючых у нас налічваецца 115 чалавек. За кастрычнік-люты месяцы прынята ў члены партыі толькі 16 таварышаў. Гэта далёка недастатковая лічба. Яна паказвае на адсутнасць належнай палітычнай работы партыйнай арганізацыі са спачуваючымі.

Таварышы, партыйныя сходы, як правіла, праводзяцца закрытымі. Там абмяркоўваюцца важнейшыя пытанні партыйнага жыцця. Чаму сакратару парткома тав. Каганоўскаму пасля партыйнага схода не склікаць спачуваючых і не расказаць ім аб тым, якія пытанні абмяркоўваліся, якія прыняты рашэнні. Вядома, усё гэта рабіць, не выдаючы партыйныя тайны. Такія мерапрыемствы вельмі каштоўны, яны ўзнімуць палітычную актыўнасць спачуваючых, падрыхтуюць сапраўдны рэзерв для росту нашай большэвіцкай партыі.

ВЫКОНВАЦЬ УКАЗАННІ НАШАЙ ПАРТЫІ

Прамова парторга тав. І. Ф. ЛАБКОВА

Партыя большэвікоў выхоўвае мільёны адданых сыноў нашай соцыялістычнай радзімы. Адной з важнейшых школ палітычнага выхавання комуністаў з'яўляецца партыйны сход. Тут члены і кандыдаты партыі растуць ідэйна, палітычна, вучацца авалодваць большэвізмам.

Таварышы, нельга забываць указанні таварыша Л. М. Кагановіча, які ў сваёй прамове на нарадзе загадчыкаў аддзела кіруючых партыйных органаў абкомаў, гаркомаў, райкомаў партыі пры ЦК ВКП(б) у верасні 1934 года, гаворачы аб партыйным сходзе, як школе палітычнага выхавання комуністаў, асабліва падкрэсліў, што сход павінен больш даць комуністу ў сэнсе палітычнага выхавання, чым палітычная вучоба.

Указанняў нашай партыі было вельмі многа. На жаль, таварышы, яны забыты ў нашай партыйнай арганізацыі. Мы ўжо даўно абмяркоўвалі такія пытанні, як правядзенне партыйных сходаў. Ці-ж гэта таму, што ў нас няма недахопаў? Не. Трэба з усёй большэвіцкай праматой прызнаць, што мы захапляліся іншымі пытаннямі, праўда, патрэбнымі, і перасталі клапаціцца аб сур'ёзнай падрыхтоўцы партыйнага дня.

Ніхто ні ў гаркоме, ні ў парткоме ніколі не задаваў такое пытанне парторгу: на якім палітычным узроўні прайшоў партыйны сход, якая была актыўнасць комуністаў, як наогул праходзіла абмеркаванне пытання парадка дня. Партыйная арганізацыя была задаволена, што сход праведзен. Гэта, таварышы, няправільна.

Вось такі прыклад. У нас на кожным агульнафабрычным сходзе адсутнічаюць 35—40 комуністаў. Гэта ўвайшло ў сістэму. У парткоме нават не цікавяцца, чаму таварышы не прыходзяць, што з'яўляецца прычынай. Трэба парткому збіраць гэтых таварышаў, знаёміць іх з сутнасцю пытанняў, разбіраемых на партыйным сходзе.

Парторгаў не вучаць праводзіць сходы цікава, змястоўна, ахватваючы вузлавыя пытанні з жыцця нашай партыі. Мы следуем па волі хваляў. Дрэнная справа з промфінпланам: склікаем сход, даем накачку комуністам. Пачынае парушацца працоўная дысцыпліна, зноў сход з самасправаздачамі членаў і кандыдатаў партыі аб іх рабоце. І зноў, вядома, накачка. Такім чынам партыйны сход часамі ператвараем у пашыраную вытворчую нараду.

Партком, гарком павінны аказаць канкрэтную дапамогу нізавым партыйным арганізацыям у правядзенні партыйных дзён на высокім палітычным узроўні. Неабходна членам парткома часцей заглядваць у цэхі, глыбей унікаць у жыццё і быт кожнага комуніста, дапамагаць ім авалодваць большэвізмам, тады наш партыйны сход будзе адпавядаць патрабаванням нашай партыі. Ён ператворыцца ў сапраўдную школу большэвіцкага выхавання кожнага члена і кандыдата партыі.

УЦЯГНУЦЬ КОЖНАГА КОМУНІСТА У АКТЫЎНАЕ ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

Прамова парторга матальнага цэха т. С. Л. ЛІБІНШТЭЙН

Таварышы, партыйны сход мае выключна вялікае значэнне ў жыцці нашай большэвіцкай партыі. Тут комуніст павінен выхоўвацца, фармуе свае мыслі, сваванне ў духу бязмежнай адданасці соцыялістычнай радзіме. Вось чаму партыя Леніна—Сталіна ўдзяляе выключную ўвагу правядзенню партыйных дзён.

Апрача недахопаў у арганізацыі і падрыхтоўцы партыйных сходаў, аб якіх гаварылі таварышы ў сваіх выступленнях, я хачу спыніцца на ўцягненні кожнага комуніста ў актыўнае партыйнае жыццё. Нельга мірыцца з тым становішчам, калі ў партгрупах, у партарганізацыі на выступленнях на сходах ёсць шчыра прамоўцы. Я прама скажу, што з 16 комуністаў нашай партгрупы выступаюць на агульнафабрычных сходах 3—4 чалавекі. Сярод іх парторг, начальнік цэха, культработнік.

Больш вольна сябе адчуваюць комуністы на сходзе цэхпартгрупы. Але мы часта забываем аб іх прапановах. Такая практыка адмоўна дзейнічае на выхаванне членаў і кандыдатаў партыі. Неабходна стварыць такія ўмовы, каб радавы комуніст мог выступаць на агульнафабрычным сходзе, смела гаварыць аб хвалюючых яго пытаннях. Партком і мы, парторгі, абавязаны ўлічыць гэты недахоп.

Другое пытанне. У партыйнай арганізацыі прывыклі абавязкова выбіраць у прэзідыум сакратара парткома, дырэктара фабрыкі, прадстаўніка гаркома. А ў пяці бязменных членах прэзідыума з'яўляюцца парторгі. Добра, што комуністы паважаюць выбранае імі партыйнае кіраўніцтва. Аднак, тут таксама ёсць фармалізм. Трэба прывучаць да кіравання сходам кожнага члена партыі. Вось у нашай цэхпартгрупе комуніст Міронка з іншымі ніколі не былі ў прэзідыуме агульнафабрычных сходаў.

Выкрытыя ворагі, якія арудвалі на фабрыцы, імкнуліся адцісніць радавых комуністаў ад кіраўніцтва. Яны ўсямерна стараліся затрымаць палітычны рост радавых комуністаў. Ворагі сеялі контррэвалюцыйную «тэорыю» аб нездольнасці радавых комуністаў, прасоўвалі ўсюды сваіх людзей, свае варожыя кадры. Трацкісцка-бухарынскія мярзоты імкнуліся перабіць большэвіцкія кадры. Трэба рашуча ліквідаваць астаткі шкодніцтва. Новае партыйнае кіраўніцтва многа зрабіла ў разгортванні палітычнай работы, але ўсё гэта толькі пазначны пачатак.

Вядома, партыйная арганізацыя фабрыкі вялікая. Цяжка забяспечыць удзел усіх комуністаў у кіраванні сходам, прадставіць магчымасць выказвацца кожнаму, але гэта не зніжае адказнасці з парткома за ўцягненне кожнага комуніста ў актыўнае партыйнае жыццё. Роля партыйнага сходу ў выхаванні комуністаў вялікая, патрэбна выкарыстаць яе так, як вучыць нас большэвіцкая партыя.

Група жанчын-работніц менскай швейнай фабрыкі імя Крупскай, прынятых у рады большэвіцкай партыі. На здымку (злева направа) тт. М. Х. Рудштэйн — работніца-стаханаўка, часова выконваючая абавязкі старшыні фабкома, М. М. Брамброд — ініцыятар стаханаўскага руху ў швейнай прамысловасці БССР, М. М. Залікман — сакратар камітэта ЛКСМБ, М. А. Голуб'ева — работніца-стаханаўка, слухач курсаў старшынь фабкомаў пры ЦП саюза швейнікаў. На пярэднім плане — тав. Д. І. Драгун — былая работніца-стаханаўка, зараз старшыня ЦП саюза швейнікаў. Фото Б. Вернера (БСФ).

АКУРАТНА АФАРМЛЯЦЬ ПАРТЫЙНЫЯ ДАКУМЕНТЫ

Прамова члена партыі тав. Н. Е. АБРАМКІНА

Партыя Леніна—Сталіна заўсёды вучыла і вучыць нас па-большэвіцку адносіцца да партыйнай гаспадаркі. Большэвізму варожы метады бюракратызма, валакіты, абыякавых адносін да партыйных дакументаў. Усім вядома, што партыйныя справы павінны быць акуратна афармлены, беражліва захаваны. Гэта абавязак кожнага комуніста, кожнай партарганізацыі.

Ці ўсе комуністы разумеюць гэту ісціну. Я-б сказаў, што не. Многія таварышы абыякава адносяцца да пратаколаў партыйных сходаў, да рашэння, да запісу выступленняў комуністаў. У пярвічнай партарганізацыі матальнага цэха пратаколы афармляюцца на асобных кавалачках паперы і захоўваюцца ў шуфлядзе пісьменнага стала, куды можа свабодна пранікнуць «няпрошаны госць» з ворагаў і іншых прайдзісветаў. Ясна, што з такімі адносінамі да партыйнай гаспадаркі ніяк нельга мірыцца.

У цэхпартгрупе ЦЭЦ пратаколы не афармлены, адсутнічаюць пастановы. Нават не запісваецца, колькі прысутнічае членаў і кандыдатаў партыі на сходзе, якога числа ён праходзіў.

Ясна, што пры такім афармленні пратаколаў, праверыць рашэнне схода нельга. А там, дзе нельга праверыць прынятае рашэнне, расшатваецца партыйная дысцыпліна, адсутнічае акуратнае выкананне комуністамі сваіх даручэнняў.

Вінаваты ў такіх адносінах да партыйных дакументаў не толькі парторгі, але і партком, які вельмі рэдка заглядвае ў пратаколы цэхпартгруп і не цікавіцца прынятымі рашэннямі па сутнасці абмяркоўваемых пытанняў. Партком ніколі не аказвае дапамогі ў афармленні партыйных дакументаў, не вучыць большэвіцкім адносінам да партыйнага дакумента, які мае вялікае значэнне ў выхаванні комуністаў.

Абыякавыя адносіны да партыйных дакументаў параджаюць бясклопатнасць, ратазейства, што лёгка могуць выкарыстаць ворагі, замаскаваўшыяся трацкісцка-бухарынскія бандыты для сваіх дыверсійна-шпіёнскіх дзеянняў. Вось чаму партыйныя дакументы неабходна строга аберагаць, як зяніцу вока. Іх неабходна захоўваць абавязкова ў незгараемай шафе. Распараджаецца дакументамі толькі парторг.

Я думаю, што ліквідацыя ўказанага недахопу дапаможа партыйнай арганізацыі ўзняць дысцыпліну, арганізаванасць, акуратнасць у правядзенні партыйнага дня.

ГАНАРОВАЕ МЕСЦА ДАКЛАДЧЫКА

Прамова члена партыі тав. М. А. ХАСМАН

Пытанне падрыхтоўкі партыйнага схода мае выключна важнае значэнне ў жыцці кожнай пярвічнай партыйнай арганізацыі. Тым больш гэта адносіцца да нас, бо ўмовы работы на фабрыцы некалькі своеасаблівыя. Па-першае, м[…] газменнасць, па-другое, партыйная [ар]ганізацыя налічвае каля 140 комуністаў, якія ў большасці працуюць [на] вытворчасці і ў розных зменах. Па[рт]ком, парторгі абавязаны ўлічваць [та]кія важныя акалічнасці ў падрыхтоў[кі] ці і правядзенні партыйнага дня.

Я хачу спыніцца на дакладах, я[кія] мы заслухоўваем на сходах партар[га]нізацыі. Даклад мае велізарнае знач[энне] не ў выхаванні кожнага члена і ка[н]дыдата партыі, бо таварышы, выконва[ю]чыя такую адказную справу, прач[ы]ваюць палітычныя дакументы наш[ай] партыі, значыць пашыраюць свой уз[ро]вень ведаў, ідэйна растуць. Потым [ко]муністы прывыкаюць фармуліраваць свае думкі, прывучаюцца смела выст[у]паць, завастраць увагу партсхода [на] надзённых пытаннях жыцця партар[га]нізацыі. Як бачыце, комуніст, які час[та] робіць даклады, палітычна расце, в[ы]хоўваецца больш, чым нават у па[р]тыйнай школе.

Ганаровае месца дакладчыку на па[р]тыйным сходзе адведзена ў рашэнні пленума Ленінградскага гаркома па[р]тыі. Але ўся бяда ў тым, што ў па[рт]арганізацыі існуе няправільная кр[ай]насць. Абавязкова даклады робяць [на] агульнафабрычных сходах сакрат[ар] парткома, дырэктар фабрыкі, а ў ц[эх]партгрупах—парторгі, начальнікі цэ[хаў].

Я не супроць таго, каб яны час[ам] выступалі з дакладамі, бо кіруючыя [ко]муністы больш палітычна падрыхта[ва]ны, змогуць глыбей падняць любое п[ы]танне. Але я стаю на такім пера[ко]нанні, што абавязкова трэба ўцягва[ць] усіх комуністаў да падрыхтоўкі дакл[а]даў. Я лічу, што па раду пытанн[яў] могуць і павінны выступаць радав[ыя] члены і кандыдаты партыі. Іх сур'ёз[на] павінны рыхтаваць у парткоме, [у] парткабінеце. Такім чынам будзе ві[доч]ны рост кожнага комуніста.

Даклад — вялікая справа. Да я[го] трэба адносіцца з усёй большэвіцк[ай] сур'ёзнасцю. Нельга мірыцца з та[кім] становішчам, калі ў асобных цэх[ах] (матальны і іншыя) парторгі перат[ва]раюцца ў штатных дакладчыкаў [па] ўсіх пытаннях, прытым кожны раз в[ы]біраюцца старшынямі сходаў. Гэ[та] няправільна. Трэба выканаць рашэнн[е] пленума Ленінградскага гаркома, уця[г]нуць усіх комуністаў у падрыхтоўк[у] дакладаў, у актыўнае іх абмеркава[н]не на партыйных сходах.

Партарганізацыя павінна смела д[а]ручаць даклады комуністам па склад[]ных пытаннях, як, напрыклад, аб мі[ж]народным становішчы. Даручыўшы гэ[]групе комуністаў, указаўшы неабходны матэрыялы, аказаць дапамогу ў складан[]ні канспекта сваёй прамовы. Пазнаёміць, калі гэта патрэбна, з геаграфічнай ка[р]тай. Арганізаваць кансультацыю [па] палітычных пытаннях. Прыцягнуць д[а] гэтага палітычна-пісьменных людзе[й], якія ёсць у партарганізацыі. Неабхо[д]на дакладчыка рыхтаваць некаль[кі] дзён і ад гэтага будзе толькі карыс[ць] для справы. Так будуць выхоўвац[ца] дзесяткі комуністаў, вырастаць пал[і]тычна і ідэалагічна, авалодваючы в[е]дамі марксізма-ленінізма.

Вось што неабходна ўлічыць гарк[о]му, парткому і парторгам, каб узнял[і] роль партыйнага схода на высокі пал[і]тычны ўзровень.

НЕДАХОПЫ У ПРАВЯДЗЕННІ ПАРТЫЙНАГА ДНЯ

Цэнтральны Камітэт ВКП(б) не адзін раз указваў на тое велізарнае значэнне, якое мае партыйны сход у справе большэвіцкага выхавання комуністаў. Рашэнне красавіцкага пленума Ленінградскага гаркома ВКП(б) (1935 год), ухваленае ЦК ВКП(б), з'яўляецца дакументам, які з усёй выразнасцю і чоткасцю вызначае задачы партыйных арганізацый у справе падрыхтоўкі і правядзення партыйных сходаў.

Разам з тым, гэта важнейшае ўказанне партыі далёка недастаткова поўна і глыбока выконваецца ў радзе партыйных арганізацый.

Аналіз работы парткома партарганізацыі магілеўскай шаўковай фабрыкі па падрыхтоўцы і правядзенню партыйных сходаў з усёй паўнатой пераконвае нас у тым, што аб гэтым важнейшым рашэнні партыі тут забыліся.

Партарганізацыя шаўковай фабрыкі налічвае 139 членаў і кандыдатаў партыі. Пры партыйнай арганізацыі ёсць група спачуваючых у складзе 115 чалавек. Партарганізацыя налічвае 10 партыйных груп у цэхах. На фабрыцы працуюць больш 2.000 чалавек рабочых і служачых. Адсюль відаць, якая выключная роля партыйнага схода ў справе выхавання комуністаў з тым, каб яны маглі безупынна несці словы большэвіцкай агітацыі і прапаганды ў шырокія масы рабочых, выхоўваць іх у духу бязмежнай адданасці справе партыі Леніна—Сталіна, справе сваёй соцыялістычнай радзімы.

Як-жа абстаіць справа з правядзеннем партыйных сходаў на шаўковай фабрыцы?

Адной з важнейшых умоў паспяховага правядзення партыйных сходаў з'яўляецца папярэдняя падрыхтоўка да партыйнага схода. Разам з тым, тут у партыйнай арганізацыі, як правіла, аб дні схода комуністы паведамляюцца толькі праз аб'явы, у якіх нават не ўказваецца парадку дня. Запрашэнні на адкрытыя партыйныя сходы спачуваючых, комсамольцаў і беспартыйных па сутнасці не практыкуюцца. Такая практыка існуе не толькі ў правядзенні агульнафабрычных партыйных сходаў, але і пры правядзенні сходаў цэхавых партыйных груп.

Партыйны камітэт выпусціў з-пад увагі такое важнейшае пытанне, як наведванне комуністамі партыйных сходаў. У рэзультаце — на агульнафабрычных партыйных сходах не прысутнічае амаль адна трэць складу партыйнай арганізацыі. Такое становішча партыйны камітэт тлумачыць нібы занятасцю комуністаў на розных работах. Аналізу-ж, чаму той ці іншы член партыі не наведаў партыйнага схода, або каб спачатку прадумаць пытанне, як забяспечваецца прыцягненне большасці комуністаў на партыйныя сходы — гэтым партыйны камітэт не займаўся. У рэзультаце у партыйнай арганізацыі ёсць факты, калі асобныя комуністы на працягу раду месяцаў на партыйных сходах не прысутнічаюць, што па сутнасці азначае тое, што яны не прымаюць удзелу ў жыцці партыйнай арганізацыі.

Вось асобныя факты.

Член партыі тав. Бачун з 14 сходаў партыйнай групы, скліканых ў 1937—38 годзе, не прымаў удзелу ў 12-ці, тав. Караткевіч — у 6, Лапуцька — у 8, Інукоў — у 6, Ляшчоў—у 5.

Партыйны камітэт і цэхавыя партыйныя арганізатары не інфармуюць комуністаў, якія па вытворчых і інш. умовах не мелі магчымасці прысутнічаць на партыйных сходах па пытаннях, што стаялі на парадку дня, і аб тым, якія прыняты рашэнні.

Няма ніякай патрэбы даказваць, што адсутнасць адной трэці комуністаў на партыйных сходах з'яўляецца буйнейшым недахопам партыйнай арганізацыі.

Уцягненне комуністаў у падрыхтоўку партыйных сходаў мае выключна важнае значэнне. На фабрыцы-ж у гэтай справе прымае ўдзел вельмі вузкае кола таварышаў. Звычайна падрыхтоўкаю займаюцца 5—6 чалавек. Напрыклад, у парадку дня партыйных сходаў за прайшоўшы час стаялі пытанні аб партыйнай прапагандзе, аб задачах агітацыйнай работы ў сувязі з выбарамі ў Вярхоўны Совет СССР. У падрыхтоўку гэтых пытанняў можна і трэба было-б уцягнуць прапагандыстаў, стараст гурткоў і слухачоў, агітатараў. Але гэтага не рабілася.

Такая падрыхтоўка пытанняў не спрыяе падняццю актыўнасці комуністаў. Адсюль, рад комуністаў не прымае актыўнага ўдзелу ў абмяркаванні пытанняў парадку дня. У партарганізацыі ёсць такія комуністы, як Марголін, Опалько, Саккін, Жураўлёў, Пачун, Закржэўская, Кавалёў і іншыя, якія за ўвесь час прабывання ў партыйнай арганізацыі ніколі не прымалі ўдзелу ў абмеркаванні нават тых пытанняў, якія стаялі на цэхавых партыйных сходах. Партыйны камітэт і партыйныя арганізатары не задумаліся над тым, як уцягнуць гэтых людзей у актыўнае абмеркаванне пытанняў парадку дня, ні разу з імі не гутарылі, ні аднаго канкрэтнага задання ім не далі.

Парадак дня агульнафабрычных партыйных сходаў падбіраецца ў большасці сваёй з пытанняў больш актуальных, выцякаючых як з агульных унутрыпартыйных задач, так і з становішча на самой фабрыцы. Гэта добра. Парадак-жа дня цэхавых партыйных сходаў недастаткова сур'ёзны і глыбока не прадумваецца. У рэзультаце — рад пытанняў, якія хвалююць комуністаў і беспартыйных рабочых, на цэхавых партыйных сходах не абмяркоўваюцца.

Партыйны камітэт і цэхавыя партарганізацыі зусім не займаюцца стварэннем культурнай абстаноўкі на партыйных сходах. Звычайна памяшканне, у якім праходзіць партыйны сход, няўтульнае. На сходах сядзяць у польтах, шапках. Усё гэта мае ўплыў на ўзровень і якасць абмеркавання пытанняў парадку дня.

Аб дакладчыках на партыйных сходах. Трэба прама сказаць, лік дакладчыкаў на фабрычных партыйных сходах абмежаваны. З 11 пытанняў, якія стаялі ў парадку дня партыйных сходаў за апошняе паўгоддзе, па шасці дакладчыкам быў сам сакратар партыйнага камітэта тав. Каганоўскі. Па раду пытанняў партыйны камітэт мог-бы вылучыць дакладчыкамі радавых членаў партыі, дапамагчы гэтым таварышам старанна падрыхтавацца да даклада, падабраць для іх неабходную літаратуру і канкрэтныя факты з жыцця партыйнай арганізацыі і рабочага калектыва. Такая сістэма падрыхтоўкі дакладчыкаў, бясспрэчна, актывізавала-б комуністаў, падняла-б іх ідэйна-палітычны ўзровень, стварала-б абстаноўку ўцягнення ўсёй партыйнай арганізацыі ў актыўнае абмеркаванне пытанняў парадку дня партыйнага схода.

З прычыны адсутнасці дастатковай падрыхтоўкі да партыйнага схода і слабай папярэдняй інфармацыі аб парадку дня, актыўнасць на партыйных сходах у радзе выпадкаў нізкая. Напрыклад, на агульнафабрычных партыйных сходах больш выступаюць члены партыйнага камітэта, цэхавыя партыйныя арганізатары і адміністратыўна-тэхнічныя работнікі, і зусім недастаткова ў спрэчках на гэтых сходах прымаюць удзел непасрэдна комуністы, працуючыя ля станка.

Характэрнай рысай у гэтай партыйнай арганізацыі з'яўляецца тое, што пытанні вытворчага парадку абмяркоўваюцца больш актыўна, чым пытанні ўнутрыпартыйныя. Гэта тлумачыцца тым, што пытанні ўнутрыпартыйнага жыцця, якія ставіліся на абмеркаванне партыйнай арганізацыі, зусім недастаткова падрыхтоўваліся.

Яшчэ буйнейшы недахоп у партыйнай арганізацыі — неканкрэтнасць раду рашэнняў агульнафабрычных партыйных сходаў. У рэзалюцыях недастаткова ўлічваліся канкрэтныя прапановы, якія высоўваліся комуністамі ў іх выступленнях. Аднойчы на партыйным сходзе разглядалі пытанне аб задачах партыйнай арганізацыі па разгортванню палітычнай агітацыі на выбарчых участках. Выступаўшыя ў спрэчках таварышы ўказвалі партыйнаму камітэту на неабходнасць большай і канкрэтнай дапамогі агітатарам у іх рабоце. Называліся прозвішчы таварышоў, якія маюць патрэбу ў пастаяннай і сістэматычнай дапамозе партыйнага камітэта.

У прынятай-жа рэзалюцыі па гэтаму пытанню няма ні аднаго ўказання партыйнаму камітэту на неабходнасць арганізаваць сістэматычную дапамогу агітатарам. Затое партыйны сход прыняў такі пункт: «Прапанаваць парткому неадкладна прыцягнуць да адказнасці віноўнікаў зрыву ў правядзенні вывучэння Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет». Такім чынам атрымалася, што прыцягненне да адказнасці з'яўляецца самым «пераканаўчым» спосабам дапамогі выхавання комуністаў.

Або такі факт. Пры разглядзе пытанняў аб стане партыйнай прапаганды ўсё рашэнне звялося да таго, што папярэдзілі **ўсіх** комуністаў аб неабходнасці наведваць школу.

Яшчэ больш неканкрэтнымі, абстрактнымі з'яўляецца большасць рашэнняў, прымаемых на цэхавых партыйных сходах. Прычым асобныя рашэнні носяць нават характар загаду. Напрыклад, партыйная група аддзела галоўнага механіка 10 снежня 1937 года слухала даклад аб сталінскім дакадніку стаханаўскіх рэкордаў. Даклад рабіў беспартыйны інжынер тав. Церахаў. У прынятым рашэнні запісана:

«1. Тав. Церахаву скласці план ліквідацыі вынікаў шкодніцтва і заслухаць на наступным партсходзе.

2. Прапанаваць тав. Церахаву перабудаваць сістэму аплаты працы майстраў да 1 студзеня 1938 года, для чаго сабраць стаханаўцаў і з імі абмеркаваць сістэму аплаты працы.

3. Прапанаваць тт. Церахаву і Савіцкаму вылучыць намеснікаў усім кіруючым работнікам».

У такім-жа стылі ідуць і наступныя пункты пастановы партыйнага схода.

Самым буйным недахопам трэба лічыць тое, што партыйны камітэт і цэхавыя партыйныя арганізатары не адчытваюцца аб выкананні прынятых партыйным сходам рашэнняў.

Мы не спыняемся на такім пытанні, як арганізацыя і правядзенне адкрытых партыйных сходаў. Трэба сказаць, што вельмі часта адкрытыя партыйныя сходы (а іх за апошняе паўгоддзе было 4) таксама дрэнна падрыхтоўваюцца, як і закрытыя. У рэзультаце — на адкрытых партыйных сходах прысутнічае вельмі нязначная колькасць спачуваючых і зусім мала комсамольцаў і беспартыйных.

Усё гэта гаворыць аб тым, што партыйны камітэт партарганізацыі магілеўскай шаўковай фабрыкі зусім нездавальняюча працаваў над тым, каб ператварыць партыйны сход у школу большэвіцкага выхавання комуністаў.

Недахопы ў справе падрыхтоўкі і правядзення партыйных сходаў з'яўляюцца таксама рэзультатам таго, што гарком партыі дрэнна дапамагае пярвічным партыйным арганізацыям у разгортванні партыйна-масавай і палітычнай работы.

М. АСТАПЕНКА.
М. КАСОЙ.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ВЯЧЭРНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 5 САКАВІКА

ДОПЫТ ПАДСУДНАГА БУХАРЫНА *)

Старшынствуючы Ульрых. Пераходзім да допыту падсуднага Бухарына. Першае пытанне падсуднаму Бухарыну: вы пацвярджаеце вашы паказанні [illegible] аб антысовецкай дзейнасці?

Бухарын. Я свае паказанні пацвярджаю поўнасцю і цалкам.

Вышынскі. Сфармулюйце коратка, у чым іменна прызнаеце сябе вінаватым?

Бухарын. Па-першае, у прыналежнасці да контррэвалюцыйнага «права-трацкісцкага блока». Прыкладна з 1928 года. Я прызнаю сябе вінаватым у тым, што я быў адным з буйнейшых лідэраў гэтага «права-трацкісцкага блока».

Вышынскі. Якія мэты праследавала гэта контррэвалюцыйная арганізацыя?

Бухарын. Гэта контррэвалюцыйная арганізацыя, калі сфармуляваць коротка...

Вышынскі. Так, пакуль коротка.

Бухарын. Яна праследавала, па сутнасці кажучы, — хаця, так сказаць, [illegible] і не ставіла ўсе кропкі над «і», — сваёй асноўнай мэтай рэстаўрацыю капіталістычных адносін у СССР.

Вышынскі. Звяржэнне совецкай улады?

Бухарын. Звяржэнне совецкай улады было сродкам для рэалізацыі гэтай мэты.

Вышынскі. Пры дапамозе?

Бухарын. Пры дапамозе скарыстання ўсіх трудносцей, якія сустракаюцца на шляху совецкай улады, у прыватнасці, пры дапамозе скарыстання вайны, якая прагнастычна стаяла ў перспектыве.

Вышынскі. Якая стаяла прагнастычна ў перспектыве з чыёй дапамогай?

Бухарын. З боку замежных дзяржаў.

Вышынскі. На ўмовах?

Бухарын. На ўмовах, калі гаварыць канкрэтна, цэлага раду ўступак. Аж да тэрытарыяльных уступак.

Вышынскі. Гэта значыць?

Бухарын. Калі ставіць усе кропкі над «і», — на ўмовах расчлянення СССР.

Вышынскі. Адтаржэнне ад СССР цэлых абласцей і рэспублік?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Напрыклад?

Бухарын. Украіны, Прымор'я, Беларусі.

Вышынскі. У карысць?

Бухарын. У карысць Германіі, у карысць Японіі, часткова Англіі.

Вышынскі. А наконт шкодніцтва што можаце сказаць?

Бухарын. Пасля розных перапытак [illegible] была прынята арыентацыя на шкодніцтва.

Вышынскі. Значыць, была арыентацыя на аслабленне, на падрыў абароназдольнасці?

Бухарын. Гэтага не было фармальна, але па сутнасці справы гэта так.

Вышынскі. Аб дыверсійных актах вы можаце што-небудзь сказаць?

[illegible]

Вышынскі. Я пытаю, што вы можаце сказаць [illegible]

[illegible]

Вышынскі. У што ставілася задача паўстанцкага руху?

Бухарын. Паўстанцкая арыентацыя [illegible]

[illegible]

Вышынскі. Ці мелі да гэтага адносіны правыя?

Ягода. Прамыя, так як блок права-трацкісцкі.

Вышынскі. Ці мелі да гэтага забойства адносіны, у прыватнасці, падсудныя Рыкаў і Бухарын.

Ягода. Прамыя.

Вышынскі. Ці мелі да гэтага забойства адносіны вы, як член «права-трацкісцкага блока»?

Ягода. Меў.

Вышынскі. Вы асабіста прынялі якія-небудзь меры, каб забойства Сергея Міронавіча Кірава ажыццявілася?

Ягода. Я даў распараджэнне Запарожцу. Калі быў затрыман Нікалаеў...

Вышынскі. Першы раз?

Ягода. Так. Запарожац прыехаў і далажыў мне, што затрыман чалавек...

Вышынскі. У якога ў партфелі?

Ягода. Быў рэвальвер і дзённік. І ён яго вызваліў.

Вышынскі. А вы гэта адобрылі?

Ягода. Я прыняў гэта да ведама.

Вышынскі. А вы далі потым указанні не рабіць перашкод да таго, каб Сергей Міронавіч Кіраў быў забіт?

Ягода. Так, даў...

Вышынскі. Да Бухарына яшчэ адно пытанне. Вашы адносіны да тэрору станоўчыя ці адмоўныя, да тэрору супроць совецкіх дзеячоў?

Бухарын. Вы пытаецеся... я, як удзельнік права-трацкісцкага цэнтра, ці быў прыхільнікам...

Вышынскі. Тэрарыстычных актаў.

Бухарын. Быў.

Вышынскі. Супроць каго?

Бухарын. Супроць кіраўнікоў партыі і ўрада.

Вышынскі. Вы сталі такім прыхільнікам, прыкладна, з 1929—1930 года?

Бухарын. Не, я думаю, што, прыкладна, з 1932 года.

Вышынскі. А ў 1918 годзе вы не былі прыхільнікам забойства кіраўнікоў нашай партыі і ўрада?

Бухарын. Не, не быў.

Вышынскі. Вы былі прыхільнікам арышту Леніна?

Бухарын. Арышту? Было два такіх выпадкі...

Вышынскі. Гэта было?

Бухарын. Было.

Вышынскі. А аб тым, каб забіць Уладзіміра Ільіча?

[illegible]

Вышынскі. Я пытаю, у вас быў план арышту ў 1918 годзе таварыша Сталіна?

Бухарын. Быў план арышту Леніна, Сталіна і Свердлова.

Вышынскі. А наконт забойства таварышаў Леніна, Сталіна і Свердлова?

Бухарын. Ні ў якім выпадку.

[illegible]

Старшынствуючы Ульрых. (Пасля нарады з членамі суда). [illegible]

[illegible]

Бухарын. Я хачу спыніцца на праблеме рэстаўрацыі капіталізма. Дазвольце?

Вышынскі. Вядома, [illegible]

[illegible]

Мы ўсе пераўтварыліся ў лютых контррэвалюцыянераў, у здраднікаў соцыялістычнай радзімы, мы пераўтварыліся ў шпіёнаў, тэрарыстаў, рэстаўратараў капіталізма. [illegible]

[illegible]

Вышынскі. Гаварыце проста — фашызм.

Бухарын. Калі ў колах «права-трацкісцкага блока» была ідэйная арыентацыя на кулацтва і ў той-жа самы час арыентацыя на дварцовы і дзяржаўны пераварот, на ваенную змову, на прэтарыянскую гвардыю контррэволюцыянераў, то гэта і ёсць ні што іншае, як элементы фашызма.

Вышынскі. Карацей кажучы, вы скаціліся да прамога агалцелага фашызма.

Бухарын. Так, гэта правільна, хаця мы і не ставілі ўсіх кропак над «і».

Цяпер дазвольце перайсці адразу да выкладання маёй злачыннай дзейнасці.

Вышынскі. Можа быць папярэдне мне можна задаць два-тры пытанні біяграфічнага парадку? Вы ў Аўстрыі жылі?

Бухарын. Жыў.

Вышынскі. Доўга?

Бухарын. 1912—1913 год.

Вышынскі. У вас сувязі з аўстрыйскай паліцыяй не было?

Бухарын. Не было.

Вышынскі У Амерыцы жылі?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Доўга?

Бухарын. Месяцаў сем.

Вышынскі. У Амерыцы з паліцыяй звязаны не былі?

Бухарын. Ніяк, абсалютна.

Вышынскі. З Амерыкі ў Расію вы ехалі праз...

Бухарын. Праз Японію.

Вышынскі. Доўга там прабылі?

Бухарын. Тыдзень.

Вышынскі. За гэты тыдзень вас не завербавалі?

Бухарын. Калі вам угодна задаваць такія пытанні...

Вышынскі. Я маю права на падставе Крымінальна-Працэсуальнага Кодэкса задаваць такія пытанні.

Старшынствуючы Ульрых. Пракурор тым больш мае права задаваць такое пытанне таму, што вы, Бухарын, абвінавачваецеся ў спробе забойства кіраўнікоў партыі яшчэ ў 1918 годзе, у тым, што вы яшчэ ў 1918 годзе паднялі руку на жыццё Владзіміра Ільіча Леніна.

Вышынскі. Я не выходжу з рамак Крымінальнага Кодэкса.

Бухарын. Зусім правільна.

Вышынскі. Ніякіх сувязей з паліцыяй не завязвалася?

Бухарын. Абсалютна.

Вышынскі. Тады чаму так лёгка вы прышлі да блока, які займаўся шпіёнскай работай?

Бухарын. Адносна шпіёнскай работы я зусім нічога не ведаю.

Вышынскі. А блок чым займаўся?

Бухарын. Тут прайшлі два паказанні адносна шпіянажа — Шаранговіча і Іванова, г. зн. двух правакатараў.

Вышынскі. Падсудны Бухарын, а Рыкава вы лічыце правакатарам?

Бухарын. Не, не лічу.

Вышынскі (да Рыкава). Падсудны Рыкаў, вам вядома, што «права-трацкісцкі блок» вёў шпіёнскую работу?

Рыкаў. Я ведаю, што былі арганізацыі, якія вялі шпіёнскую работу.

Вышынскі. Скажыце, беларуская нацыянал-фашысцкая арганізацыя, якая з'яўляецца часткай вашага «права-трацкісцкага блока», кіруемая абвінавачваемым Шаранговічам, вяла шпіёнскую работу?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Была звязана з польскай разведкай?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Вы ведалі аб гэтым?

Рыкаў. Ведаў.

Вышынскі. А Бухарын не ведаў?

Рыкаў. Па-мойму, ведаў і Бухарын.

Вышынскі. Ітак, абвінавачваемы Бухарын, аб гэтым гаворыць не Шаранговіч, а ваш дружок Рыкаў.

Бухарын. Але тым не менш я не ведаў.

Вышынскі. Мне хочацца растлумачыць абвінавачваемаму Бухарыну. Вы цяпер разумееце, чаму я пытаю ў вас адносна Аўстрыі?

Бухарын. Сувязь з аўстрыйскай паліцыяй заключалася ў тым, што я сядзеў у крэпасці ў Аўстрыі.

Вышынскі. Абвінавачваемы Шаранговіч, вы былі польскім шпіёнам хаця і сядзелі ў турме?

Шаранговіч. Быў, хаця і сядзеў.

Бухарын. Я сядзеў у шведскай турме, два разы сядзеў у расійскай турме, у германскай турме.

Вышынскі. Тое, што вы сядзелі ў турме, не служыць сведчаннем таго, што вы не маглі быць шпікам.

Абвінавачваемы Рыкаў, вы пацвярджаеце, што пасля ўсіх сідак і адсідак у турмах розных краін Бухарын разам з вамі ведаў аб шпіёнскай сувязі Шаранговіча з польскай разведкай? Ведаў і адобрыў гэта?

Рыкаў. Я ведаў аб арганізацыях, якія вядуць шпіёнскую работу.

Вышынскі. Тое, што Бухарын сядзеў у розных турмах, не перашкодзіла яму адобрыць сувязь з польскай разведкай сваіх саўдзельнікаў. Вы гэта разумееце?

Бухарын. Я разумею, але я гэта адмаўляю.

Вышынскі. Калі аформілася ваша контррэвалюцыйная правая арганізацыя?

Бухарын. Прыкладна, к 1928—29 году адносіцца маё зблізкэнне з Томскім і Рыкавым, потым — сувязі і прашчупванне сярод тагочасных членаў Цэнтральнага Камітэта, нелегальныя нарады і на гэтай ужо аснове быстра вырасла своеасаблівая арганізацыя кіраўніцтва правай арганізацыяй.

У 1930—31 годах пачынаецца наступны этап у развіцці контррэвалюцыйнай арганізацыі правых. Тады ў краіне было вялікае абвастрэнне класавай барацьбы, сабатаж кулацтва, супраціўленне кулацтва палітыцы партыі і т. д. Гэты стан я лічу пераходным да «двайной бухгалтэрыі» па ўсяму фронту. Тройка пераўтварылася ў нелегальны цэнтр і таму, калі раней гэта тройка была галоўкай апазіцыйных колаў, то яна цяпер пераўтварылася ў цэнтр нелегальнай контррэвалюцыйнай арганізацыі.

Да гэтага нелегальнага цэнтра блізка прымыкаў Енукідзе, які меў сувязь з гэтым цэнтрам праз Томскага. Блізка да яго стаяў таксама Угланаў.

Прыкладна, да восені 1932 года пачынаецца наступны этап у развіцці правай арганізацыі, а іменна: пераход да тактыкі гвалтоўнага ніспраўржэння совецкай улады.

Пераход да тактыкі гвалтоўнага ніспраўржэння [illegible]

[illegible]

Вышынскі. Гэта значыць вы ішлі ўзброй і трацкізм?

Бухарын. Зусім верна. [illegible]

Старшынствуючы Ульрых. На гэтым пасяджэнне заканчваецца. Наступнае пасяджэнне адбудзецца 7 сакавіка ў 11 гадзін раніцы.

РАНІШНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 7 САКАВІКА

ПРАЦЯГ ДОПЫТУ ПАДСУДНАГА БУХАРЫНА *)

Старшынствуючы Ульрых. Падсудны Бухарын, працягвайце паказанні аб вашай злачыннай дзейнасці.

Бухарын. Трэціга дня я закончыў на тым, што ў канцы 1932 года ствараўся блок правых, трацкістаў, зіноўеўцаў, «левых» і т. д., на аснове рупінскай платформы. [illegible] гэтага [illegible] рысты [illegible] канстатаваць [illegible] маіх [illegible] групах [illegible] прыхільнікаў [illegible] ду адносіцца стварэнне групы змоўшчыкаў у Чырвонай Арміі. Я аб гэтым чуў ад Томскага, які непасрэдна быў інфармаван аб гэтым Енукідзэ.

Прыкладна, к гэтаму-ж часу, г. зн. к канцу 1932 года або пачатку 1933 года, стварыўся так званы кантактны цэнтр, куды ўвайшлі прадстаўнікі розных антыпартыйных контррэвалюцыйных плыняў, у тым ліку і правыя.

Зараджэнне ідэі дзяржаўнага перавароту ў нас, у правых змоўшчыкаў, адносіцца, прыкладна, да 1929-30 года. Гэта ідэя ўпершыню была выказана Томскім у сувязі з той акалічнасцю, што ў Енукідзе, які быў асабіста звязан з Томскім і часта з ім сустракаўся, у гэты час была сканцэнтравана ахова Крэмля. І ў той-жа самы час можна было гаварыць аб скарыстанні службовага становішча Рыкавым, які быў старшынёй Соўнаркома. У гэты перыяд мы ўжо абмяркоўвалі пытанне аб звяржэнні совецкага ўрада гвалтоўным шляхам з дапамогай групы ваенных удзельнікаў змовы.

Вышынскі. У асобе Тухачэўскага, Прымакова і некаторых іншых?

Бухарын. Зусім верна. К 1931—1932 г. у сувязі з змяненнем палітычнай кан'юнктуры ўпор быў пастаўлен на развіццё паўстанцкага руху, і контррэвалюцыйнай правай арганізацыяй на чале з правым цэнтрам было справакавана некалькі кулацкіх паўстанняў.

Вышынскі. Па вашых непасрэдных указаннях і пад вашым кіраўніцтвам?

Бухарын. Зусім верна. Я паслаў Слепкова для падрыхтоўкі кулацкага паўстання на Кубані, Рыкаў паслаў на Каўказ Эйсмонта, які ўступіў у сувязь з правым Півавараўым і трацкістам Белабародавым. Апрача таго магу паведаміць, што аб кулацкім сабатажы, як нейкай папярэдняй стадыі больш вострых форм барацьбы, мне паведамлялі П. Петроўскі і Зайцаў.

Вышынскі. Паколькі вы ўпамянулі аб Эйсмонце, я хацеў-бы спытаць вас адносна вашых сувязей з белагвардзейскімі коламі і нямецкімі фашыстамі. Вам вядома гэта акалічнасць?

Бухарын. Мне гэта невядома. Ва ўсякім выпадку я не памятаю.

Вышынскі (да суда). Дазвольце Рыкава запытаць. Што вы можаце сказаць па гэтаму повадў?

Рыкаў. Мне ад Півавара было вядома, што казацкі саюз, які быў арганізаван па ўказанню, па парадзе Слепкова...

Вышынскі. Белагвардзейскі казацкі саюз?

Рыкаў. Так... Ён праз рээмігрантаў, якія ўваходзілі ў склад кадраў гэтай контррэвалюцыйнай арганізацыі, меў сувязі з астаткамі казачай эміграцыі за граніцай. І ў гэтай сувязі дапамогу аказвалі нямецкія фашысты. Ініцыятыва арганізацыі гэтага саюза, па словах Півавара, належала Слепкову, якога на Паўночны Каўказ паслаў Бухарын і якому, як я мяркую, Бухарын даваў пэўныя ўказанні і дырэктывы.

Вышынскі. Значыць, гэта сувязь зыходзіла па бухарынскай лініі?

Рыкаў. Ідэя зыходзіла па бухарынскай лініі.

Вышынскі. Ідэя і практычнае ператварэнне яе ў жыццё.

Рыкаў. Слепкоў гэта рабіў.

Бухарын. Што Слепкова я пасылаў, я не адмаўляю. Я пасылаў яго, каб ён звязаўся з белагвардзейскімі казацкімі коламі.

Вышынскі. Ясна! Падсудны Бухарын, вам вядома было, што Карахан быў удзельнікам права-трацкісцкай змоўніцкай групы?

Бухарын. Вядома.

Вышынскі. Вядома вам было, што Карахан — нямецкі шпіён?

Бухарын. Не, гэта не вядома.

Вышынскі (да Рыкава). Падсудны Рыкаў, вам вядома было, што Карахан вёў перагаворы з некаторымі нямецкімі коламі?

Рыкаў. Так, так.

Вышынскі. Здрадніцкія разгаворы?

Рыкаў. Здрадніцкія.

Вышынскі. Карахан ад імя вашага блока меркаваў уступіць немцам якуюсьці частку Саюзнай тэрыторыі?

Рыкаў. Я з Караханам сам не бачыўся, я ведаю гэта са слоў Томскага, які выкладаў у маёй прысутнасці і ў прысутнасці Бухарына.

Вышынскі. Значыць, і Бухарын ведаў? [illegible]

Бухарын. Я ведаў.

[illegible]

Вышынскі. Вы паказвалі такім чынам: «што Троцкі, фарсіруючы тэрор, усё-ж лічыць асноўным шансам для прыходу да ўлады блока паражэнне СССР у вайне з Германіяй і Японіяй за кошт тэрытарыяльных уступак (немцам—Украіну, японцам—Далёкі Усход)» Было гэта?

Бухарын. Так, было.

Вышынскі (Рыкаву). Карахан вёў перагаворы з немцамі. Відаць, гэта адбывалася з ведама вашага блока. Бухарын аб гэтым ведаў?

Рыкаў. Томскі аб гэтым сказаў мне і Бухарыну.

Бухарын. Я аб гэтым даведаўся постфактум, таму што Карахан...

Вышынскі. Вы адобрылі перагаворы Карахана ад імя блока з нямецкімі фашыстамі?

Бухарын. Наогул адносна перагавораў... Я адабраў, г. зн. лічыў, што мэтазгодна...

Вышынскі. Не наогул, а перагаворы, якія вёў Карахан. Вы гэтыя перагаворы адобрылі?

Бухарын. Не дэзавуіраваў, значыць, адобрыў.

Вышынскі. Ітак, можна ўстанавіць, што з ведама Бухарына Карахан вёў перагаворы з нямецкімі фашыстамі. Вы гэта, абвінавачваемы Рыкаў, пацвярджаеце?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Ітак, падсудны Бухарын, вы нясеце адказнасць за гэтыя перагаворы Карахана з немцамі?

Бухарын. Безумоўна.

Вышынскі. Падсудны Рыкаў сказаў, што ў той перыяд гутарка ішла аб тым, каб адтаргнуць Беларусь. Так я разумею?

Бухарын. Я сабе ўяўляю гэта зусім не так.

Рыкаў. Томскі нам перадаў, што Карахану немцы сказалі, што ў прыдачу да эканамічных уступкаў нямецкія фашысты настайваюць на прадастаўленні нацыянальным рэспублікам права выдзялення. Мы тут-жа зразумелі і вытлумачылі гэта так, што гутарка ідзе аб расчляненні СССР.

Вышынскі. Гэта значыць аб тым, каб аддаць Беларусь?

Рыкаў. І тут-жа ў агульнай форме мы прынялі гэта.

Вышынскі. Хто гэта «мы»?

Рыкаў. Я, Бухарын і Томскі.

Вышынскі. Правільна, падсудны Бухарын?

Бухарын. Не зусім. Не наконт Беларусі, а наконт Украіны.

Вышынскі. Ага, цяпер ужо наконт Украіны. Гутарка-ж ішла да гэтых по наконт Беларусі. Дазвольце прад'явіць абвінавачваемаму Рыкаву яго паказанні — том 1, л. с. 119: «павінен аднак сказаць, што пытанне аб арыентацыі на Польшчу, з таго пункту погляду, каб заручыцца яе падтрыманнем на выпадак нашага прыходу да ўлады, узнікла значна раней, а іменна ў 1930—1931 годзе». Вы пацвярджаеце гэта?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Агалашаю далей: «Агульная формула, на якой мы тады сышліся, зводзілася да таго, што ў перагаворах з палякамі (сувязь з якімі праз Чарвякова ўжо да таго часу была ўстаноўлена) мы пойдзем на адтаржэнне ад СССР Беларускай Совецкай Рэспублікі». Верна? З кім вы абмяркоўвалі гэта пытанне?

Рыкаў. Я гэта абмяркоўваў з Галадзедам і Чарвяковым, яны былі ў курсе справы.

Вышынскі. Яны былі ў курсе справы. А Бухарын быў у курсе справы?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Падсудны Бухарын, вы ведалі аб усім гэтым?

Бухарын. У 1930 годзе не магло стаяць такога пытання, Гітлер да гэтага часу яшчэ не быў ва ўладзе.

Вышынскі. У 1930-31 гг. былі ў вас разгаворы з Рыкавым і Томскім?

Бухарын. Я не памятаю гэтага.

Вышынскі. Не памятаеце? Падсудны Рыкаў, што вы скажаце?

Рыкаў. Першае паведамленне аб гэтым было зроблена Томскім, ён спасылаўся на Чарвякова, які быў у яго на дачы. І тады па паведамленню Томскага мы ўтраіх абмяркоўвалі гэта пытанне і гэту прапанову аб кантакце з контррэвалюцыйнай беларускай арганізацыяй прынялі. Ва ўсякім выпадку гэта было ў прысутнасці Бухарына.

Рыкаў. Наколькі гэта было ў прысутнасці Бухарына, значыць, Бухарын аб гэтым ведаў.

[illegible]

Шаранговіч. Я, Галадзед, і Чарвякоў аб гэтай устаноўцы інфармавалі нашу арганізацыю [illegible] Чарвякоў меў некалькі разгавораў з Бухарыным, і ён пасля разгавору не толькі мяне інфармаваў, але інфармаваў на нарадзе цэнтра нашу арганізацыю з спасыланнямі на Бухарына і Рыкава.

Вышынскі. Наступны абзац адказу Рыкава, ліст справы 120: «Чарвякоў разгарнуў у Беларусі надзвычайна актыўную дзейнасць. У сваіх узаемаадносінах з палякамі ён і звязаныя з ім па нелегальнай дзейнасці зрабілі ўсе практычныя вывады з гэтай нашай дырэктывы». Вы гэта пацвярджаеце, Рыкаў?

Рыкаў. Вядома.

Вышынскі. Значыць, Чарвякоў і людзі, звязаныя з вамі, мелі сістэматычную сувязь з палякамі?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. Якая гэта сувязь?

Рыкаў. Там была і шпіёнская сувязь.

Вышынскі. Шпіёнская сувязь у часці вашай арганізацыі мелася з палякамі па вашай дырэктыве?

Рыкаў. Вядома.

Вышынскі. У тым ліку і Бухарына?

Рыкаў. Вядома.

Вышынскі. Вы і Бухарын былі звязаны?

Рыкаў. Безумоўна.

Вышынскі. Значыць, вы былі шпіёнамі?

Рыкаў (Маўчыць).

Вышынскі. І арганізатарамі шпіянажа?

Рыкаў. Я нічым не лепш шпіёна.

Вышынскі. Вы былі арганізатарамі шпіянажа, былі шпіёнамі?

Рыкаў. Можна сказаць, — так.

Вышынскі. Падсудны Бухарын, вы прызнаеце сябе віноўным у шпіянажы?

Бухарын. Я не прызнаю.

Вышынскі. У вас мелася група вашых саўдзельнікаў, змоўшчыкаў у Беларусі, узначальваемая Галадзедам, Чарвяковым, Шаранговічам. Правільна, Шаранговіч?

Шаранговіч. Правільна.

Вышынскі. І па дырэктыве Бухарына і Рыкава, пад іх кіраўніцтвам вы звязаліся з польскай разведкай і польскім генштабам? Правільна, Шаранговіч?

Шаранговіч. Зусім правільна.

Вышынскі. Значыць, хто быў арганізатарам шпіянажа, якім вы займаліся?

Шаранговіч. Рыкаў, Бухарын.

Вышынскі. Значыць, яны былі шпіёнамі, таксама як...

Шаранговіч. Як і я сам.

Вышынскі (да Рыкава). Падсудны Рыкаў, у 1932 годзе Галадзед вам расказваў, што ўсе колькі-небудзь буйныя назначэнні людзей на кіруючыя пасты ў Беларусі папярэдне ўзгадняліся з польскай разведкай? Скажыце, калі ласка, ці была ад палякаў дырэктыва аб падрыўной рабоце ў галіне абароназдольнасці?

Рыкаў. Два выпадкі мне вядомы — гэта конскі склад і дарожнае будаўніцтва.

Вышынскі. Аб гэтым ведаў Бухарын? Аб гэтай дырэктыве польскай разведкі перашкаджаць і разбураць нашу абароназдольнасць?

Рыкаў. Так.

Вышынскі. А вы тут паказалі аб Бенеку, аб Ульянаве, аб дырэктыве палякаў аб падрыве абароназдольнасці, аб назначэнні з ведама польскай разведкі службовых асоб—гэта вы паказалі... «тое, што я тут паказаў, ведалі, зразумела, і астатнія члены цэнтра. Ведалі Бухарын, Томскі, часткова ў гэтыя справы быў таксама прысвечан Шмідт», вы маеце на ўвазе Васілія Шмідта.

Па вашаму меркаванню Бухарын аб гэтых шпіёнскіх сувязях ведаў або не ведаў?

Рыкаў. Ён павінен быў ведаць, але менш дэталёва і менш падрабязна, чым я ведаў.

Вышынскі (да Рыкава). Я пытаю вас не аб дэталях, а аб сутнасці. Сутнасць Бухарын ведаў?

Рыкаў. Аб сутнасці сувязі Бухарын быў інфармаван і ведаў аб гэтым.

Вышынскі. Я гэта і хацеў устанавіць. Дазвольце лічыць устаноўленым, што Рыкаў і Бухарын ведалі аб сутнасці здрадніцкай сувязі, у склад якой уваходзіў і шпіянаж.

Старшынствуючы Ульрых. Падсудны Бухарын, прадаўжайце.

(ПРАЦЯГ НА 4-й СТАР.).

*) Скарочаная стэнаграма.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ПРАЦЯГ ДОПЫТУ ПАДСУДНАГА БУХАРЫНА

Бухарын. У 1933—34 годзе кулацтва было ўжо разгромлена. Паўстанцкі рух перастаў быць рэальнай магчымасцю, і таму ў цэнтры правай арганізацыі зноў наступіў перыяд, калі арыентацыя на контррэвалюцыйны змоўніцкі пераварот зрабілася цэнтральнай ідэяй.

Сілы змовы гэта былі сілы Енукідзе плюс Ягода, прычым Енукідзе ў той час удалося завербаваць, наколькі мне памятаецца, былога каменданта Крэмля Петэрсона, які, дарэчы сказаць, быў у свой час камендантам поезда Троцкага, затым ваенная арганізацыя змоўшчыкаў: Тухачэўскі, Корк і іншыя.

Вышынскі. У якім годзе гэта было?

Бухарын. Я лічу, што гэта было ў 1933—34 г.

Вышынскі. Падсудны Хаджаеў, гаварыў з вамі Бухарын?

Хаджаеў. Так, гаварыў.

Вышынскі. Як, дзе, калі, аб чым канкрэтна?

Хаджаеў. У жніўні месяцы, калі Бухарын прыехаў у Ташкент. Размова паміж мною і Бухарыным адбылася на дачы ў мяне ў Чымгане. Пасля агляду ўнутранага становішча СССР Бухарын сказаў, што трэба нашу дзейнасць накіраваць такім чынам, каб гэта дзейнасць дапамагла прывесці да паражэння Саюза. Па яго словах, унутранае і знешняе становішча вяло да гэтага. Ён сказаў, што мы, правыя, маем пагадненне з фашысцкай Германіяй, намячаем пагадненне з Японіяй.

Вышынскі. Падсудны Бухарын, вы пацвярджаеце паказанні Хаджаева?

Бухарын. Я гаварыў, што нам прыдзецца мець справу з рознымі замежнымі дзяржавамі і што нельга мець справу толькі з адной групоўкай, але трэба мець справу і з іншымі.

Вышынскі. Аб Англіі быў разгавор?

Бухарын. Быў.

Вышынскі. Аб Японіі быў разгавор?

Бухарын. Быў.

Вышынскі. Аб Германіі быў разгавор?

Бухарын. Быў.

Вышынскі. Вы з Хаджаевым разгаварвалі аб звяржэнні савецкай улады, падрыхтоўваўшымся вашай змоўніцкай групай?

Бухарын. Гаварыў у закрытых туманных формулах.

Вышынскі. У такіх, аднак, формулах, каб ён зразумеў вас?

Бухарын. Зусім верна.

Вышынскі (да Хаджаева). Вы зразумелі?

Хаджаеў. Абсалютна.

Вышынскі. Значыць, Хаджаеў праў, што вы яму гаварылі наконт сувязей з англійскімі разведчыкамі?

Бухарын. А гэтага не было.

Вышынскі (да Хаджаева). Было так, Хаджаеў?

Хаджаеў. Было. [illegible]

Вышынскі. [illegible]

Бухарын. Ніякай.

Вышынскі. Да Бухарына пакуль не маю пытанняў.

Старшынствуючы Ульрых. Падсудны Бухарын, працягвайце вашы паказанні, толькі гаварыце пакарацей.

Бухарын. У перыяд каля XVII партз'езда, па ініцыятыве Томскага, была думка аб тым, каб дзяржаўны пераварот шляхам прымянення ўзброеных сіл прыурочыць як раз к моманту XVII партыйнага з'езда. На думку Томскага, састаўной часткай гэтага перавароту было страшэннае злачынства — арыштаваць XVII партз'езд.

Пятакоў супроць гэтай ідэі выказаўся не па прынцыповым меркаваннях, а па меркаваннях тактычнага парадку: гэта выклікала-б выключнае абурэнне сярод мас. Гэта ідэя была адвергнута.

Павінен сказаць, што яшчэ ў значна больш ранні перыяд я асабіста даваў даручэнні Семёнаву аб арганізацыі тэрарыстычных груп, прычым дакладваў аб гэтым у нашым правым цэнтры. Гэта было прынята. Такім чынам я больш, чым хто-небудзь іншы з членаў цэнтра, адказны за арганізацыю тэрарыстычных груп Семёнава. Я даваў таксама даручэнне эсэру Семёнаву, аб якім гутарка ішла трэцяга дня на допыце, звязацца з падпольнымі членамі эсэраўскага ЦК.

Па-другое, я прабаваў устанавіць сувязь з заграанічнымі арганізацыямі і групамі эсэраў праз нейкага С. Б. Членава. Эсэры адказалі прынцыповай згодай на падтрыманне блока і кантакта з правымі, трацкістамі, зіноўеўцамі і інш., але яны патрабавалі фармальных гарантый, ледзь не ў пісьмовай форме. Умовы, якія яны паставілі, зводзяцца да змены сялянскай палітыкі ў духу кулацкай арыентацыі і затым да легалізацыі партыі эсэраў і меншавікоў, з чаго, само сабой зразумела, выцякаў кааліцыйны склад таго ўрада, які мае ўзнікнуць у выпадку поспеху змовы.

Апрача таго, непасрэдна асабіста я ў часе сваёй апошняй заграанічнай паездкі ў 1936 годзе, пасля разгавору з Рыкавым, устанавіў сувязь з меншавіком Нікалаеўскім, які вельмі блізкі да кіруючых колаў меншавіцкай партыі. З разгавору з Нікалаеўскім я высветліў, што ён у курсе пагадненняў паміж правымі, зіноўеўскімі, каменеўскімі людзьмі і трацкістамі, што ён наогул у курсе ўсялякіх спраў, у тым ліку і руцінскай платформы. Тое канкрэтнае і новае, аб чым ішоў паміж намі разгавор, заключалася ў тым, што, у выпадку правалу цэнтра правых або кантактнага цэнтра, або наогул вярхушачнай арганізацыі ўсёй змовы, праз Нікалаеўскага будзе дагаворанасць з лідэрамі II Інтэрнацыянала аб тым, што яны ўзнімаюць адпаведную кампанію ў друку. Апрача мяне персанальна, некаторыя іншыя з буйных кіраўнікоў права-трацкісцкай арганізацыі таксама мелі сувязі, устанаўлялі злачынны кантакт з прадстаўнікамі даўно склаўшыхся контррэвалюцыйных арганізацый.

У Рыкава былі сувязі праз Нікалаеўскага з меншавікамі; вельмі буйныя сувязі былі ў А. П. Смірнова. Яны ўстанавіліся яшчэ тады, калі ён быў у Наркамземе, дзе, як вядома, быў цэлы рад буйнейшых дзеячоў эсэраўскага або каля эсэраўскага руху.

Такім чынам, не падлягае ніякаму [illegible]

[illegible] сказаў, [illegible] дырэктывы, [illegible] перагаворы, [illegible] немцам цэлы рад тэрытарыяльных уступак, у тым ліку Украіну. Калі мне памяць не змяняе, там-жа фігуравалі тэрытарыяльныя ўступкі і Японіі.

Павінен сказаць, што тады, у тую пару, я Радэку пярэчыў. Мне здавалася, што пры развіцці масавага патрыятызма, які не падлягае ніякаму сумненню, гэты пункт погляду Троцкага палітычна і тактычна немэтазгодны з пункту погляду самога змоўніцкага плана, што тут трэба дзейнічаць значна больш асцярожна.

Вышынскі. Дазвольце мне прад'явіць паказанні Бухарына — том 5, ліст справы 95—96: «Томскі сказаў мне, што абмяркоўвалася два варыянты; выпадак, калі новы ўрад арганізуецца ў часе міру»..., а значыць, змоўшчыкі арганізуюць у часе міру новы ўрад, «і выпадак, калі ён арганізуецца ў часе вайны, прычым для апошняга выпадку немцы патрабуюць вялікіх эканамічных уступак»..., уступкі, аб якіх я ўжо гаварыў, — «і настайваюць на тэрытарыяльных уступках». Скажыце, правільна гэта ці не?

Бухарын. Так, гэта ўсё правільна.

Вышынскі (чытае далей). «Я спытаў Томскага, як-жа мысліцца ў гэтай сувязі механіка перавароту. Ён сказаў, што гэта справа ваеннай арганізацыі, якая павінна будзе адкрыць фронт немцам».

Бухарын. Так, правільна.

Вышынскі. Правільна... «У такім выпадку мэтазгодна аддаць пад суд віноўнікаў паражэння на фронце. Гэта дасць нам магчымасць пацягнуць за сабой масы, граючы патрыятычнымі лозунгамі». Гэта і ёсць ваша супярэчанне?

Бухарын. Так.

Вышынскі. Так вось як вы «пярэчылі» супроць адкрыцця фронта! Аддаць пад суд віноўнікаў паражэння на фронце, сыграць на патрыятычных лозунгах і выйсці сухім з вады. З Енукідзе па гэтаму поваду гаварылі?

Бухарын. З Енукідзе гаварыў.

Вышынскі. З Караханам гаварылі?

Бухарын. Гаварыў.

Вышынскі. Што гаварылі па гэтаму поваду Енукідзе і Карахан?

Бухарын. Яны пацвердзілі, па-першае, што Карахан заключыў дагавор з немцамі на ўмовах эканамічных уступак; па-другое, што немцы выставілі патрабаванне адносна ўступак тэрыторыі, на што Карахан адказу не даў, заявіўшы, што гэта справа павінна быць абмеркавана. У тым ліку ёсць і формула адносна выдзялення саюзных рэспублік. Па-трэцяе, адносна дагавораў СССР з Чэхаславакіяй і Францыяй аб узаемнай дапамозе. Немцы патрабавалі разрыву гэтых дагавораў. [illegible] з Германіяй.

Вышынскі. Вы не хочаце прызнаць, што вы былі ініцыятарам адкрыцця фронта ў выпадку нападу немцаў?

Бухарын. Не.

Вышынскі. А Рыкаў пацвярджае, што Бухарын быў ініцыятарам гэтай думкі? Падсудны Рыкаў, правільна гэта?

Рыкаў. Аб адкрыцці фронта я ўпершыню пачуў са слоў Бухарына.

Бухарын. І гэта верна. Але гэта не значыць, што я быў ініцыятарам. Гэта было пасля разгавору з Томскім.

Вышынскі. Пытанне аб адкрыцці фронта я лічу высветленым. У мяне больш пытанняў няма.

ДЗЁННІК ВЯЧЭРНЯГА ПАСЯДЖЭННЯ 7 САКАВІКА

На вячэрнім пасяджэнні 7 сакавіка Ваенная Калегія Вярхоўнага Суда СССР працягвала допыт сведкі Якаўлевай. З паказанняў Якаўлевай выніквае з поўнай відавочнасцю, што падсудны Бухарын быў галоўным арганізатарам змовы «левых комуністаў» і «левых» эсэраў у 1918 годзе. [illegible] арышт і забойства Леніна, Сталіна і Свердлова.

Пасля сведкі Якаўлевай дае паказанні сведка Осінскі, які з'яўляўся у 1918 годзе адным з кіраўнікоў групы «левых комуністаў». [illegible]

[illegible] Манцаў настайваюць на ўсіх сваіх паказаннях. Сведка Якаўлева напамінае Бухарыну, што яна асабіста вяла з ім разгавор аб забойстве Леніна, Сталіна і Свердлова. У прыпёртага да сцяны забойцы Бухарына вырываецца прызнанне, што ён даваў змоўшчыкам дырэктыву «аб прымяненні гвалтоўных спосабаў пры арышце» кіраўнікоў урада.

Бухарын задае сведкам кручкатворскія пытанні з яўнай мэтай заблытаць і зацягнуць судовае следства.

Пракурор тав. Вышынскі ставіць сведкам дадаткова пытанні адносна ролі Бухарына ў змове 1918 года, аб яго ўдзеле ў замаху на свабоду і жыццё кіраўнікоў партыі і ўрада. З адказаў відаць, што Бухарын адыграў у гэтай зладзейскай змове ролю галоўнага падбухторшчыка.

Сведка Манцаў дапаўняе свае паказанні паведамленнем, што ў 1919 г. Троцкі ў асабістай гутарцы з ім дзяліўся планамі звяржэння ўрада, арышту і забойства таварыша Сталіна сіламі яго, Троцкага, асабістай аховы. У 1920 годзе сведка Манцаў у парадку выканання службовых абавязкаў дакладваў Троцкаму аб расследванні замаху, прадпрынятага на таварыша Сталіна ў Харкаве. Троцкі з усмешкай прапанаваў яму не раздуваць справы, каб не пацярпелі «нашы таварышы». Расследванне было спынена.

Гэтыя факты Манцаў утаіў ад партыі і совецкіх органаў.

Суд пераходзіць да допыту сведкі Камкова, былога члена ЦК партыі «левых» эсэраў. Камкоў паказвае, што яшчэ ў перыяд заключэння Брэсцкага міру ў разгаворы з ім Бухарын унёс прапанову аб звяржэнні совецкага ўрада і стварэнні ўрада з «левых комуністаў» і «левых» эсэраў. У якасці кандыдата на пост главы такога ўрада Бухарын назваў Пятакова. Адначасова Бухарын прапанаваў арыштаваць Леніна. Ініцыятыва гэтага разгавору зыходзіла ад Бухарына. У далейшым «левыя комуністы» і «левыя» эсэры заключылі пагадненне на аснове гэтых установак.

Камкоў, які з'яўляўся ў 1918 годзе адным з арганізатараў мяцежа «левых» эсэраў і забойства германскага пасла Мірбаха, сцвярджае далей, што Бухарын быў у курсе падрыхтоўкі мяцежу, быў у курсе арганізацыі забойства Мірбаха.

Апошнім з групы сведкаў апытваецца Карэлін, які таксама быў у 1918 годзе членам ЦК партыі «левых» эсэраў і з'яўляўся адным з галоўных удзельнікаў перагавораў «левых» эсэраў з «левымі комуністамі». З боку першых у перагаворах удзельнічалі Карэлін, Камкоў, Прош'ян і Натансон, з боку другіх — Бухарын, Пятакоў, Радэк. Карэлін лічыць змоўніцкі блок «левых комуністаў» і «левых» эсэраў заключаным са снежня 1917 года. У ходзе перагавораў было вырашана арганізаваць звяржэнне совецкага ўрада шляхам узброенага мяцежа. Бухарын выказваўся за тое, каб змоўшчыкі «не спыняліся» перад забойствам Леніна і Сталіна. Падрыхтоўка мяцежа «левых» эсэраў у 1918 годзе вялася з ведама і санкцыі «левых комуністаў». Бухарын ведаў і аб падрыхтоўцы забойства Мірбаха; ён назат назваў гэты правакацыйны акт «эфектным і эфектыўным крокам».

Карэлін заяўляе, што пасля падаўлення мяцежа «левых» эсэраў Бухарын быў у курсе падрыхтоўкі правымі эсэрамі подлага замаху на жыццё таварыша Леніна. Больш таго, Бухарын фарсіраваў ажыццяўленне гэтага тэрарыстычнага акта, прыспешваў забойцаў. Гэтымі паказаннямі Карэліна ўстанаўляецца ўдзел Бухарына ў арганізацыі замаху эсэркі Каплан на жыццё правадыра працоўных Владзіміра Ільіча Леніна.

Данае паказанне Карэліна пацвярджае і дапытаны пракурорам сведка Осінскі, які паказвае, што пасля замаху эсэркі Каплан ён даведаўся са слоў «левага комуніста» Стукава аб тым, што замах з'яўляўся рэзультатам установак і арганізацыйных мерапрыемстваў злачыннага блока «левых комуністаў» і «левых» эсэраў.

Бухарын юродствуе, прадаўжаючы адмаўляць сваю саўдзельнасць да арганізацыі тэрарыстычных актаў на жыццё кіраўнікоў партыі і ўрада.

Дзяржаўны абвінаваўца тав. Вышынскі ўстанаўляе, што Бухарын прыс[тупіў] да азлаблёнай барацьбы су[проць] большэвіцкай партыі неадкладна па[сля] свайго звароту з-за граніцы ў 1917 [г.]

Тав. Вышынскі задае Бухарыну [пы]танне: ці не давалі яму якія-небудзь спецыяльныя органы заданні аб [ба]рацьбе з совецкай уладай і аб забойстве Леніна, Сталіна і Свердлова. [За]бойца Бухарын прадаўжае адмаўляць сваю сувязь з замежнымі разведкамі, аб наяўнасці якой сведчаць усё новыя і новыя доказы.

Перад сканчэннем пасяджэння пракурор тав. Вышынскі фармулюе [пы]танняў медыцынскай экспертызе. Гэтыя пытанні маюць мэтай высветліць абстаноўку зладзейскага ўмярцвення М. Горкага, Куйбышэва, Менжынскага і Максіма Пешкова (сына Горкага), а таксама абставіны замаху, зробленага абвінавачваемымі Ягодай і Буланавым на жыццё тав. Н. І. Ежова. Эксперты ў складзе заслужанага дзеяча навукі прафесара Н. А. Шэрашэўскага, заслужанага дзеяча навукі прафесара Д. А. Бурміна, прафесара В. [Н.] Вінаградава, прафесара Д. М. Расненскага і доктара медыцынскіх навук В. Д. Зіпалава займаюць адведзеныя ім месцы ў зале суда.

ДЗЁННІК РАНІШНЯГА ПАСЯДЖЭННЯ 8 САКАВІКА

У сваёй звярынай нянавісці да большэвіцкай партыі, да совецкага народа бандыты з «права-трацкісцкага блока» не спыняліся перад подлымі забойствамі лепшых сыноў нашай краіны. Ад крывавай рукі забойцаў з права-трацкісцкай банды загінулі кіраўнік АДПУ Менжынскі, выдатны дзеяч совецкай дзяржавы Куйбышаў, вялікі пролетарскі пісьменнік Горкі і яго сын М. Пешкоў. Са спакоем і разлічанасцю вопытнейшых галаварэзаў задумалі бандыт Ягода і іншыя ўдзельнікі «блока» сваё зладзеянне і з такім-жа халоднакроўем ажыццявілі яго.

Аб тым, як арудавалі гэтыя каварныя ворагі, як яны, не пагарджаючы ніякімі сродкамі, дабіваліся ажыццяўлення злачынных замыслаў, падрабязныя паказанні суду даў на ранішнім пасяджэнні 8 сакавіка падсудны Левін.

Левін поўнасцю пацвярджае сваю віну ў цяжкіх злачынствах. Аднак ён прабуе стаць перад судом толькі ў якасці «сляпой зброі» Ягоды. Допыт паказвае, што Левін актыўны арганізатар забойстваў. Скарыстоўваючы сваё становішча ўрача, ён свядома пайшоў на ўмярцвенне лепшых совецкіх людзей, пасля таго, як Ягода абвясціў яму аб тым, што гэта патрэбна антысовецкай бандзе, узначальваемай Троцкім, Рыкавым, Бухарыным. На працягу [illegible]

Левін пазнаёміўся з Ягодай яшчэ ў пачатку 20-х гадоў і з таго часу іх сувязь працягвалася. Больш цесная дружба пачалася з 1928 года, калі падсудны стаў пастаянным урачом Алексея Максімавіча Горкага і, па ўласнаму прызнанню, сваім чалавекам у доме Горкага. Ужо тады Ягода пачаў праяўляць да Левіна выключную ўвагу. Гэта ўвага выразілася ў тым, што Ягода пасылаў доктару Левіну кветкі, дарагое французскае віно і падарыў нават... дачу. Левін меў права, вяртаючыся з заграанічных паездак, правозіць без пошліны ўсё, што хацеў. Грубейшае парушэнне совецкага закона, ашуканства дзяржавы Левін прымае як належнае. Ён ганарыцца давер'ем «незвычайнага пацыента», ён свядома ідзе на злачынства. І вось прыходзіць дзень, калі Ягода патрабуе аплаты па гэтаму рахунку «давер'я» і «ўвагі».

Алексей Максімавіч Горкі разам з сям'ёй прыязджае з Італіі на пастаяннае жыхарства ў Маскву. [illegible]

[illegible] Права-трацкісцкая банда патрабуе новых ахвяр. Ягода прапануе сваім падручным выканаць новыя злачынныя акты — умярцвіць членаў Палітбюро ЦК ВКП(б). У адказ на прапанову Ягоды Левін сам называе імя Валерыяна Владзіміравіча Куйбышэва, якога ён лячыў на працягу многіх год і стан здароўя якога добра ведаў. «Права-трацкісцкі блок» ставіць адначасова задачу — устараніць Алексея Максімавіча Горкага, геніяльнага пісьменніка, небяспечнага для змоўшчыкаў. Спакойным голасам падсудны Левін дае паказанні суду аб тым, як быў за[бі]ты Куйбышаў. Разам з Плетнёвым і [са]кратаром Куйбышэва Максімавым-Дзікоўскім Левін зноў ужыў шкодныя метады лячэння. Гэтак-жа ён [па]ступае з Алексеем Максімавічам Горкім. Ва ўмярцвенні пісьменніка актыўны ўдзел прымае падсудны Крючкоў. [illegible]

ВЯЧЭРНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ 8 САКАВІКА

[Вячэрняе пасяджэнне Ваеннай Калегі]і Вярхоўнага Суда СССР 8 сакавіка пачынаецца допытам былога сакратара Ягоды, падсуднага Буланава. Буланаў паведаміў, што яму былі вядомы ўдзел Ягоды ў змове «права-трацкісцкага блока», у забойстве С. М. Кірава, арганізацыя Ягодай умярцвення В. Р. Менжынскага, В. В. Куйбышэва, А. М. Горкага і М. А. Пешкова. З допыту падсуднага Буланава высвятляецца, што Ягода і Буланаў прабавалі таксама атруціць таварыша Н. І. Ежова.

Суд пераходзіць да допыту Ягоды, які прызнае свой удзел у арганізацыі гэтых злачынных забойстваў, а таксама замах на жыццё таварыша Н. [І.] Ежова. Падсудны Ягода прызнаў, што ў НКВД «працавала» пад яго апякунствам група шпіёнаў замежных дзяржаў. Ягода таксама прызнаў, што ён не раз пасылаў грошы за граніцу Троцкаму.

Дапытаны ў канцы вячэрняга пасяджэння падсудны Кручкоў прызнаў свой удзел ва ўмярцвенні А. М. Горкага і М. А. Пешкова.

* * *

Падрабязны дзеннік вячэрняга пасяджэння Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда СССР будзе змешчаны ў наступным нумары газеты.

Перамога рэспубліканскага флота

ПАТАПЛЕННЕ КРЭЙСЕРА МЯЦЕЖНІКАЎ

БАРСЕЛОНА, 6 сакавіка. (БЕЛТА). Міністэрства нацыянальнай абароны паведамляе, што сёння ў 2 гадзіны ночы рэспубліканскі флот уступіў у бой з фашысцкімі крэйсерамі—«Канарыас», «Балеарэс» і «Альмірантэ Сервера» — за 70 міль ад мыса Палос. Адна з мін, выпушчаных рэспубліканскімі мінаносцамі, папала ў адзін з крэйсераў, на барту якога адбыўся вялікі выбух і які моцна накрэніўся на бок. Затым 7 рэспубліканскіх цяжкіх бамбардыроўшчыкаў бамбардыравалі фашысцкія судны, і лётчыкі назіралі, як фашысцкі крэйсер быў ахоплен агнём.

Міністэрства нацыянальнай абароны па радыё папярэдзіла замежныя судны аб небяспецы данай зоны з прычыны магчымасці новых атак на фашысцкія крэйсеры з боку рэспубліканскага флота і авіяцыі.

Міністэрства абароны звярнулася да камісараў рэспубліканскага флота з тэлеграмай, у якой вітае экіпажы з бліскучым поспехам.

ПАРЫЖ, 7 лістапада. (БЕЛТА). Як паведамляе барселонскі карэспандэнт агенцтва Эспань, учора ўвесь дзень рэспубліканская авіяцыя рабіла палёты над гарэўшым у 40 мілях ад Картахены крэйсерам мяцежнікаў «Канарыас» і бамбардыравала гэта судно. У яго папалі яшчэ 2 бомбы, скінутыя з вышыні больш трох тысяч метраў.

Адна з скінутых бомб закранула таксама другі крэйсер мяцежнікаў «Балеарэс».

Сваімі налётамі рэспубліканскія лётчыкі перашкаджалі ваенным суднам мяцежнікаў дапамагчы крэйсеру «Канарыас» і ўзяць яго на буксір.

ЛОНДАН, 7 сакавіка. (БЕЛТА). Па паведамленню агенцтва Рэйтэр, англійскае адміралцейства сцвярджае, што патоплен не крэйсер «Канарыас», а крэйсер «Балеарэс». Па вестках агенцтва, патрульныя англійскія эсмінцы «Кемпенфелт» і «Барэас» учора раніцай падабралі 400 чалавек каманды крэйсера «Балеарэс» (з агульнага ліку 770 чалавек), патопленага недалёка ад берага паміж Картахенай і Алікантэ.

Пазней, калі пачалася перасадка выратаваных на іншыя ваенныя караблі мяцежнікаў, гэтыя караблі падвергліся паветранай бамбардыроўцы.

Эсмінец «Барэас» сёння раніцай прыбыў у Гібралтар.

«Манчэстэр Гардыян» піша, што патапленне крэйсера «Балеарэс» з'яўляецца мацнейшым ударам для генерала Франко.

ІСПАНСКІ НАРОД НІКОЛІ НЕ СТАНЕ РАБОМ!

ПАРЫЖ, 6 сакавіка. (БЕЛТА). Агенцтва Эспань паведамляе, што ў прамове, сказанай у Мадрыдзе па радыё, іспанскі міністр земляробства Урыбе падкрэсліў, што рэспубліканская ваенная прамысловасць працуе паскоранымі тэмпамі, каб забяспечыць народную армію неабходнай зброяй.

«Да гераізма байцоў на фронце, — сказаў Урыбе, — прыбаўляецца гераізм насельніцтва ў тылу. Ёсць рад вёсак, дзе асталіся толькі жанчыны і старыкі і дзе тым не менш засяваецца тая-ж самая пасеўная плошча, што і раней».

«Іспанскі народ, — заявіў Урыбе, — ніколі не стане рабом. Мы гатовы змагацца з усіх сіл для таго, каб дабіцца свабоднага і шчаслівага жыцця».

ПЕРАЛЁТ НА ТЭРЫТОРЫЮ СССР ЛАТВІЙСКАГА САМАЛЁТА

23 лютага г. г., пераляцеўшы граніцу, зрабіў пасадку на тэрыторыі СССР у раёне паселішча Пашні, Сіроцінскага раёна, недалёка ад Полацка, двухмесны спартыўны аэраплан марк[і] «Код-1», які належыць, як выснілася, латвійскаму аэраклубу ў г. Рызе. Аэраплан пры пасадцы скапатыраваў і зламаў прапелер.

Лётчык, які пілатаваў аэраплан, гр. Музем[н]ек І., заявіў прадстаўнікам мясцовых органаў улады і совецкага друку, што пакінуў Латвію наўмысля і вярнуцца туды адмаўляецца.

(БЕЛТА).

ДЗЕННІК

— Нарада сакратароў парткомаў і парторгаў пярвічных партарганізацый Кагановіцкага раёна па пытанню падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Совет БССР адбудзецца 9 сакавіка ў 11 гадзін дня, у памяшканні Дома тэхнікі.

СЁННЯ Ў ТЭАТРАХ І КІНО

БЕЛДЗЯРЖДРАМТЭАТР (абан. № 136) — Вочная стаўка. «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА» — «Если завтра война...» «ПРОЛЕТАРЫЙ» — Глыбокі рэйд. «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ» — Тры таварышы. «СПАРТАК» — Вратар. Дзіцячы кінотэатр — Неустрашимые. Кінотэатр «НАВІНЫ ДНЯ» — 1) Радзіма не забудзе іх імёны; 2) «Социалистическая деревня» № 1; 3) журнал № 2 Белдзяржкінохронікі.

Намеснік адказнага рэдактара І. М. ОФЕНГЕЙМ.

К., Л., Б.

Уп. Галоўлітбела № К—5456. Друкарня «Звязды», Менск, Совецкая, 63.